

Брюксел, 27 февруари 2025 г.
(OR. en)

6601/25

ENER 40
FISC 41
ECOFIN 218
ENV 105

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 27 февруари 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 79 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
План за действие за енергия на достъпни цени
Отключване на истинската стойност на нашия енергиен съюз за
осигуряване на финансово достъпна, ефективно произвеждана и
чиста енергия за всички европейци

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 79 final.

Приложение: COM(2025) 79 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 26.2.2025 г.
COM(2025) 79 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

План за действие за енергия на достъпни цени

**Отключване на истинската стойност на нашия енергиен съюз за осигуряване на
финансово достъпна, ефективно произвеждана и чиста енергия за всички
европейци**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Нашият енергиен пазар движи икономиката ни, подкрепя обществото ни и свързва нашите общности. Заедно изградихме устойчиви електроенергийни мрежи, отделихме икономическия си растеж от емисиите ни на парникови газове, намалихме зависимостта си и демонстрирахме водеща роля в глобалния енергиен преход. ЕС се справи с неотдавнашната енергийна криза благодарение на бързото внедряване на чиста енергия, диверсификацията на доставките, наличието на междусистемни връзки в областта на енергията, които са от критично значение за тяхната сигурност, и солидарността, демонстрирана между държавите членки.

Налице е обаче **ясна и спешна необходимост от укрепване на нашия енергиен съюз**. Високите разходи за енергия ощетяват нашите **граждани**: енергийната бедност засяга над 46 милиона европейци, което оказва непропорционално въздействие върху уязвимите групи.¹ За **промишлените отрасли** цените на дребно на електроенергията почти се удвоиха: за средните промишлени потребители цените през 2023 г. остават с 97 % над средните си за периода 2014—2020 г.² **Разликата в цените на енергията** между ЕС и нашите основни конкуренти нараства,³ като съществува риск новите инвестиции да облагодетелстват държави извън Европа и съществуващите промишлени отрасли да се преместят, което води до потенциално изтичане на ключови отрасли, които са двигател на икономиката и устойчивостта на ЕС и създават качествени работни места.⁴ Настоящата ситуация се отразява неблагоприятно на позициите на ЕС в **световен мащаб** и на международната **конкурентоспособност**.⁵

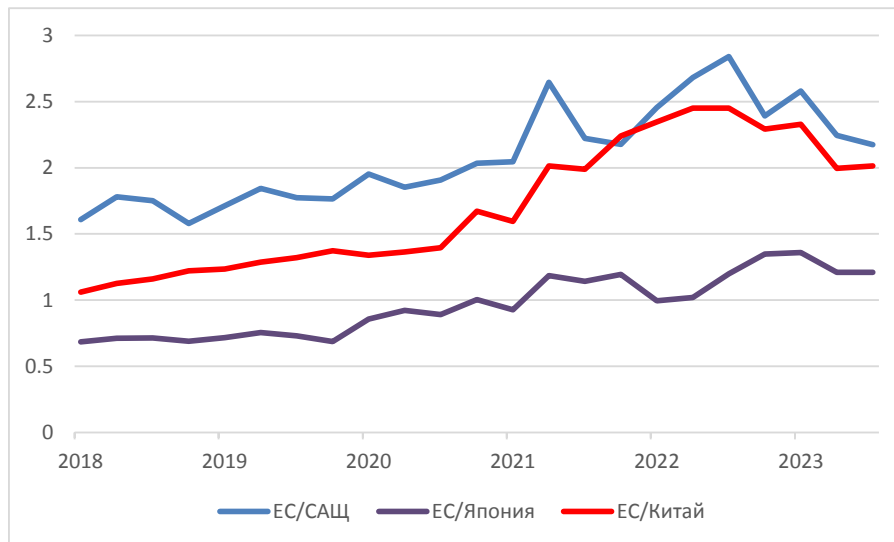
¹ База данни на Евростат (*код за достъп до данни по интернет: ilc_mdex01*)

² [Study on energy prices and costs – Evaluating impacts on households and industry – 2024 edition \(Проучване на цените и разходите за енергия — Оценка на въздействието върху домакинствата и промишлеността — издание от 2024 г.\)](#); Trinomics, 2025 г.

³ Вж. фигура 1. През второто тримесечие на 2024 г. цените на дребно на електроенергията в ЕС за промишлеността са били 2,2 пъти по-високи от тези в САЩ, два пъти по-високи от тези в Китай и 1.2 пъти по-високи от тези в Япония (исторически по-ниски).

⁴ Загостта в сектора на енергията от възобновяеми източници достигна около 1,8 милиона в ЕС през 2023 г. [Енергия от възобновяеми източници и работни места: Годишен преглед, 2024 г.](#) IRENA в сътрудничество с MOT, 2024 г.

⁵ [Бъдещето на европейската конкурентоспособност, част Б](#), фигура 2; Марио Драги, септември 2024 г. Увеличаване на разликите в цените на дребно в ЕС — от по-малко от 100 EUR/MWh (PT, FI, SE) до над 250 EUR/MWh (CY, HU, NL).

Фигура 1. Съотношения на цените на дребно на електроенергията за промишлеността на световните пазари (по оценка на Европейската комисия)

(Съотношение над 1 означава, че цените в ЕС са по-високи от тези на съответната трета държава)

Поради това Комисията даде ход на амбициозна програма в подкрепа на нашите граждани, предприятия и промишленост чрез стимулиране на растежа и инвестициите и насърчаване на усилията за декарбонизация.

Компасът за конкурентоспособността на ЕС ⁶ ще направлява работата през следващите пет години за възобновяване на икономическата динамика в Европа. **Пактът за чиста промишленост, нашата стратегия за растеж и просперитет, обединяваща климата и конкурентоспособността**, е основен компонент на тази дейност. В подкрепа на Пакта за чиста промишленост **Планът за действие за енергия на достъпни цени** ще се съсредоточи върху намаляването на разходите за енергия за гражданите, предприятията, промишлеността и общностите в целия ЕС, като се вземат предвид нуждите на всички хора, включително уязвимите групи.

В настоящия план за действие са представени мерки за **намаляване на сметките за енергия в краткосрочен план**, като същевременно се **ускори изпълнението на така необходимите структурни реформи** за намаляване на разходите и се **укрепят нашите енергийни системи за смекчаване на бъдещи ценови сътресения**. С пълноценното участие на държавите членки и всички съответни заинтересовани страни тези **осем действия** за енергия на достъпни цени ще намалят разходите за енергия и ще спомогнат за изграждането на истински **енергиен съюз**, който осигурява конкурентоспособност, сигурност, декарбонизация и справедлив преход, като прехвърля на крайните потребители ползите от по-евтината енергия.

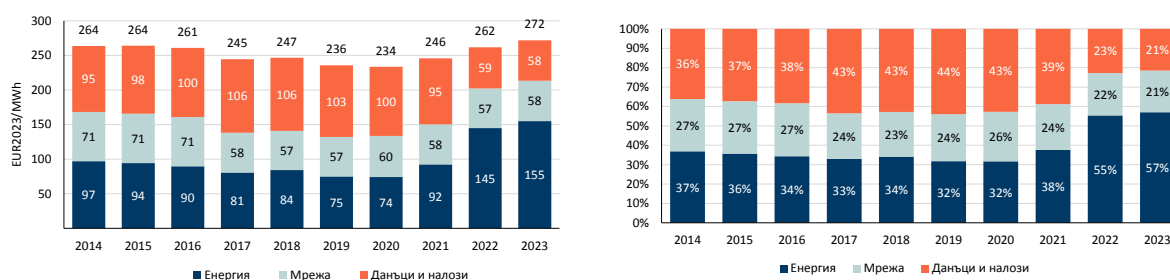
2. КАКВО ВОДИ ДО ПОВИШАВАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА ЕНЕРГИЯ В ЕС

Сметките за енергия се определят от **комбинация от фактори**: разходи за енергоснабдяване, свързани с общото равнище на потребление, разходи за мрежата, акцизни налози и данъци. Съответно, разходите за енергоснабдяване зависят от цените на едро, обусловени от различни фактори като условията на предлагане и търсене,

⁶ [Компас за конкурентоспособността на ЕС](#) (COM (2025) 30 final)

енергийния състав, междусистемните връзки, конкуренцията, метеорологичните и геополитическите реалности, както и конкуренцията на дребно между доставчиците. Тези фактори обясняват **структурните предизвикателства** пред енергийната система на ЕС.

Първо, зависимостта на Европа от **вносни изкопаеми горива** води до нестабилност на цените на енергията и по-високи разходи за снабдяване, като същевременно прави ЕС по-уязвим на външен натиск и несигурност на световния пазар. Въпреки че търсенето на природен газ е намаляло с 18 % между август 2022 г. и май 2024 г.,⁷ ЕС продължава да е изложен на колебанията в цените на изкопаемите горива в световен мащаб, като 90 % от търсенето му на природен газ се покрива от внос.⁸ Последиците от прекомерната зависимост от доставките бяха очевидни по време на неотдавнашната енергийна криза. Използването от Русия на нейния износ на газ като оръжие доведе до несигурност на доставките и рязко покачване на цените. През 2022 г. разходите **на ЕС за внос на енергия от изкопаеми горива достигнаха 604 милиарда евро** след рекордно ниското равнище от 163 милиарда евро през 2020 г.⁹ Тъй като значителен дял (28,9 %) от средната за ЕС структура на производството на електроенергия все още се основава на изкопаеми горива,¹⁰ а транспортът се захранва до голяма степен от нефтопродукти, разходите за внос на изкопаеми горива оказват **значително въздействие върху сметките за енергия на потребителите** (вж. фигура 2).

Фигура 2. Сметки за електроенергия в ЕС за домакинствата (интервал DD, вляво) и промишлеността (интервал ID, вдясно) в реални цени от 2023 г.¹¹

Второ, **неефективността и липсата на пълна интеграция в електроенергийната система** също оказват въздействие върху сметките за енергия. Европа разполага с най-интегрираната мрежа в световен мащаб, но трябва да се постигне повече по отношение на **междусистемните връзки, мрежовата инфраструктура, интеграцията на енергийната система и гъвкавостта на системата**, за да се насърчи интеграцията на по-евтини и по-чисти енергийни източници. **Продължителните процедури за издаване на разрешения** за проекти за чиста енергия и мрежи допълнително възпрепятстват напредъка. Според настоящите прогнози до 2030 г. около половината от нуждите на ЕС

⁷ Доклад за оценка на въздействието на целта на Европа в областта на климата за 2040 г. (SWD (2024) 63 final, приложение 8 (част 3/5), раздел 1.2.3)

⁸ Статистически данни на Евростат за природния газ. През 2024 г. Европа е внесла 273 млрд m³ в сравнение с 334 млрд m³ през 2022 г.

⁹ Доклад относно енергийните цени и разходи в Европа (COM(2024) 136 final); Европейска комисия, март 2024 г.

¹⁰ Европейски преглед на електроенергията, 2025 г.; EMBER, януари 2025 г.

¹¹ Евростат, [nrg_pc_204_c](#) и [nrg_pc_205_c](#) 17 февруари 2025 г.

от нови трансгранични преносни способности за електроенергия няма да бъдат посрещнати,¹² което ще възпрепятства пълната интеграция на нашия енергиен пазар.

И накрая, **увеличаващите се системни разходи**, покрити от таксите за мрежата и данъците и налозите, допълнително повишават цените на електроенергията и представляват съществена част от сметките, която може да се увеличи допълнително, тъй като нашите мрежи ще се нуждаят от значителни инвестиции през следващите години.

3. ИЗГРАЖДАНЕ НА ИСТИНСКИ ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ НА ПО-ДОСТЪПНИ ЦЕНИ

Енергийната политика на ЕС на кръстопът

Енергетиката е градивен елемент и движеща сила на нашия Съюз. Въпреки че сме изградили силно взаимосвързан енергиен пазар, все още обаче не разполагаме с **истински енергиен съюз**. Намираме се в критична повратна точка за Европейския съюз. **Предизвикателствата, пред които сме изправени, са ясни и неотложни**. Разходите ни за енергия остават сравнително високи, **което излага Европа на реален риск от деиндустриализация** и представлява критична заплаха за нашата икономика.

Цената на бездействието е по-висока от тази на действието. Застоят в средата на пътя към декарбонизация създава тежест за нашите икономики и нашия промишлен капацитет. Например през 2023 г. намаляването на енергията от възобновяеми източници само в Германия е струвало над 3 милиарда евро, като ползите от производството на тази евтина енергия се губят за потребителите и предприятията. Освен това, тъй като електроенергийната система се усложнява, това се отнася и за разходите: разходите за управление на претоварването на електроенергийните мрежи, главно от повторното диспечирание, достигнаха максимум от 5,2 милиарда евро през 2022 г.¹³ и биха могли да нараснат до 26 милиарда евро до 2030 г.¹⁴ Най-ефективният начин за управление на тези разходи е чрез споделени и стратегически европейски инвестиции, като същевременно се гарантира технологична неутралност.

Цената на незавършването на прехода се утежнява от **разходите, свързани с непълноценното използване на нашия единен пазар** и неговия потенциал за намаляване на цените. Например в Югоизточна Европа се наблюдаваха скокове на цените през вечерните часове през лятото средно на стойност над 250 EUR/MWh, наред с другото, поради липсата на трансгранична преносна способност и недостатъчната гъвкавост, които можеха да бъдат облекчени от една по-взаимосвързана енергийна система.

Стимулиране на Пакта за чиста промишленост чрез стабилен енергиен съюз

Ако предизвикателствата са ясни, такава е и ролята на нашия енергиен съюз за справяне с тях. Енергийната криза разкри областите, в които **трябва да продължим да**

¹² [Мониторингов доклад за електроенергийната инфраструктура за 2024 г.](#); ACER, декември 2024 г.

¹³ Мрежовите тарифи могат значително да се увеличат с 60 % до 2050 г. в сравнение с 2022 г.; [Преносни способности за междузонов обмен на електроенергия и управление на претоварването](#); ACER, юли 2024 г.

¹⁴ [Управление на повторното диспечирание и претоварването](#); Съвместен изследователски център, май 2024 г.

укрепваме инфраструктурата си и да задълбочим интеграцията на енергийния пазар в ЕС.

Вече предприехме важни стъпки. С плана REPowerEU направихме нашата енергийна система по-устойчива чрез повишаване на енергийната ефективност, внедряване на екосяобразно генериране на електроенергия и диверсифициране на нашите доставки. Напредъкът е очевиден. Новоинсталираните мощности за енергия от вятъра и слънцето достигнаха рекордни равнища от 78 GW през 2024 г., а продажбите на термопомпи стигнаха 3 милиона агрегата както през 2022 г., така и през 2023 г. През 2024 г. производството на енергия от възобновяемите енергийни източници отбеляза ново рекордно високо равнище от 48 % като дял от електроенергията в ЕС, увеличение от 45 % през 2023 г. и 41 % през 2022 г. **Усилията ни дадоха резултат:** от пролетта на 2023 г. цените на газа намаляха значително. През следващите седмици Комисията също така ще даде допълнителен тласък за пълното прилагане на REPowerEU, за да се приключи окончателно енергийният внос от Русия. Въпреки това, за да осигурим трайни дългосрочни решения, не трябва да се връщаме, а да продължаваме напред. Най-накрая трябва да постигнем истински енергиен съюз чрез **три основни стратегически инструмента.**

Първо, нуждаем се от **напълно интегриран енергиен пазар**, подкрепен от **взаимосвързана и цифровизирана мрежа** и съгласуван **регулаторен и управленски режим**. Вътрешният енергиен пазар и интеграцията на европейските пазари на електроенергия вече са от полза за потребителите с около 34 милиарда евро годишно.¹⁵ **По-нататъшната интеграция би могла да увеличи тези ползи до 40—43 милиарда евро годишно до 2030 г.**¹⁶ Ще се нуждаем от мащабно модернизиране на електроенергийната мрежа и това следва да се направи по най-ефективния от гледна точка на разходите начин: по-широкото използване на технологии за подобряване на електроенергийната мрежа и гъвкавото използване на системата биха могли да спестят до 35 % от разходите за разширяване на конвенционалната мрежа. Регионалното сътрудничество в цяла Европа, подкрепено от по-добра взаимосвързаност и по-тясна координация,¹⁷ може да намали необходимостта от инвестиции за гъвкавост с до 20 %.¹⁸

Второ, нуждаем се от **декарбонизирана енергийна система**, движена от значително увеличаване на **чистата енергия и електрификацията**, в центъра на която стои **енергийната ефективност**. Светът напредва по-бързо от всякога към чиста енергия. Глобалните разходи за чиста енергия през миналата година достигнаха рекордните 1,9 трилиона евро. За всяко евро, инвестирано в изкопаеми горива, две евро се инвестират в енергия от възобновяеми източници. Ще постигнем декарбонизация, тъй като декарбонизацията осигурява не само чиста енергия, но и качествени работни места, растеж и енергийна сигурност. Освен това намаляването на дела на изкопаемите горива

---

¹⁵ [Окончателна оценка на ACER на структурата на пазара на електроенергия на едро в ЕС](#). ACER, април 2022 г.

¹⁶ [Интегриране на енергийния пазар на ЕС с цел насърчване на растежа и устойчивостта](#); МВФ, януари 2025 г. [Реализиране на ползите от интеграцията на европейския пазар](#); Baker et al., 2018 г.; Ползите от интегрирания европейски енергиен пазар; Booz et al., 2013 г.

¹⁷ [Управление на повторното диспечеране и претоварването](#); Съвместен изследователски център, май 2024 г.

¹⁸ [Power system flexibility in the Penta region \(Гъвкавост на електроенергийната система в региона Penta\)](#); Trinomics и Artelys, март 2023 г.

в европейската енергийна система допълнително ще защити потребителите от нестабилност на пазара.

Трето, тъй като природният газ все още продължава да бъде част от потреблението на енергия в Европа, се нуждаем от **по-прозрачен и конкурентен добре функциониращ пазар на газ**, като същевременно продължаваме усилията за диверсификация и намаляване на търсенето. ЕС продължава да е изложен на нестабилни движения на международните цени на газа. Трябва да гарантираме, че газът се търгува при справедливи условия и трябва да използваме колективната си сила. Например механизмът за обединяване на търсенето е достигнал 42 милиарда кубични метра от 2023 г. насам, което представлява 13 % от потреблението на газ в ЕС през този период.

Накратко, **само чрез ускоряване на инвестициите** в чиста енергия и инфраструктура, осигуряване на бързо ускоряване на електрификацията, повишаване на енергийната ефективност и гарантиране на прозрачност и справедливост на пазарите на газ **можем да направим енергията финансово достъпна**. Ето защо за **Европа настоящият план за действие е необходимо**: да осигури бърз и категоричен отговор, който намалява разходите за енергия в краткосрочен план, да подготви за бъдещето енергийната система, да привлече инвестиции и да гарантира постигането на резултати. В това отношение рационализирането на нашата регулаторна рамка и намаляването на административната тежест могат да помогнат на предприятията, като осигурят видимост и опростеност за внедряването на чисти технологии. Съгласуваните действия и ангажираността на европейските лидери на най-високо политическо равнище са от съществено значение за изпълнението на настоящият план за действие за трансформация.

Без енергийния преход разходите на ЕС за внос на изкопаеми горива през 2025 г. биха били с 45 милиарда евро по-високи, отколкото през 2019 г., което представлява приблизително **0,25 % от БВП на ЕС**.

Изпълнението на настоящият план за действие ще даде възможност на **ЕС да ускори ползите от прехода към чиста енергия**. Това ще доведе до **спад в разходите за внос на изкопаеми горива в ЕС всяка следваща година до 130 милиарда евро икономии годишно до 2030 г.**, което представлява приблизително **0,65 % от БВП до 2030 г.**¹⁹ Тези икономии от намаляване на използването на изкопаеми горива могат да бъдат групирани приблизително в **три направления**: i) увеличаване на **електрификацията и енергийната ефективност**, което от своя страна намалява общото търсене на изкопаеми горива (25 %), и ii) **замяна на устойчивото търсене на изкопаеми горива** при генерирането на електроенергия с чиста енергия (50 %), подкрепено от iii) **достатъчна преносна способност на електроенергийната мрежа, интелигентна мрежова инфраструктура и гъвкавост на енергийната система (25 %)**. Икономии от разходите на ЕС за внос на изкопаеми горива **ще нарастват годишно до 260 милиарда евро до 2040 г.**²⁰

---

¹⁹ Икономии за 2025 г. в сравнение с количествата на внос през 2019 г., като оценките се основават на допускания за спот цените на изкопаемите горива през 2024 г. При допускане за (по-високи) цени от 2022 г. годишните икономии ще нараснат от 140 милиарда евро през 2025 г. (около 0,75 % от БВП) до 340 милиарда евро през 2030 г. (1,75 % от прогнозирания БВП) и до 600 милиарда евро през 2040 г. (2,7 % от прогнозния БВП).

²⁰ 1,2 % от прогнозния БВП на ЕС. Икономии до 2040 г. са изчислени въз основа на допускането за амбиция за намаляване с 90 % на емисиите на парникови газове през 2040 г.

4. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ЕНЕРГИЯ НА ДОСТЪПНИ ЦЕНИ ЗА ВСИЧКИ ЕВРОПЕЙЦИ

Настоящият план за действие предлага **незабавни съгласувани действия** от страна на Европейската комисия, Европейския парламент, държавите членки и промишлеността с цел: i) по-ниски разходи за енергия за всички; ii) доизграждане на енергийния съюз; iii) привличане на инвестиции; и iv) готовност за потенциални енергийни кризи. Повечето действия ще **бъдат осъществени през 2025 г.**, като ударението ще бъде поставено върху действията, които осигуряват **незабавна помощ за потребителите на енергия.**

Фигура 3. Четирите стълба на Плана за действие за енергия на достъпни цени

Стълб I: Намаляване на разходите за енергия

Намаляването на сметките изисква разглеждане на трите компонента на разходите: **мрежови и системни разходи, данъчно облагане и разходи за доставка.** Освен това, тъй като природният газ е значителна част от структурата на производството на електроенергия, осигуряването на добре функциониращи пазари на газ, които гарантират пазарни цени, също ще спомогне за намаляване както на сметките за газ, така и на сметките за електроенергия. Освен това енергийната ефективност и икономиите ще намалят количеството електроенергия, което потребителите трябва да купуват.

Действие 1: Повишаване на финансовата достъпност на сметките за електроенергия

Държавите членки могат да намалят сметките за електроенергия още днес. Това изисква незабавни действия, както и по-голяма амбиция, особено в областта на таксите за мрежата и данъчното облагане.

а) Такси за мрежата

Таксите за мрежата финансират физическото модернизиране на мрежите и експлоатацията на системата. Необходим е значителен капитал за инвестиции в модернизирането и разширяването на електроенергийната мрежа. Това е от съществено значение за улесняване на внедряването на възобновяеми енергийни източници, електрификацията и новото търсене от страна на промишлеността и предприятията. В същото време **разходите за експлоатация на електроенергийната система нарастват**.²¹ Таксите за мрежата, които стимулират ефективността на системата и използването на по-евтина чиста електроенергия, биха могли бързо да намалят разходите за експлоатация на цялата система, например чрез намаляване на нуждите и разходите за повторно диспечирание, намаляване на върховото потребление, а оттам и на нуждите от инвестиции в мрежата, и в крайна сметка да намалят компонента на таксите за мрежата в сметката за енергия в сравнение с липсата на предприети действия.

Освен това, като се има предвид мащабът на необходимите инвестиции, разпределянето на тези инвестиции във времето може да спомогне да се гарантира, че разходите остават овладени за потребителите. Това е от особено значение, когато инвестициите предвиждат несигурен бъдещ растеж на търсенето на електроенергия поради електрификацията, при което налагането на такси за всички такива инвестиции на настоящите потребители може да затрудни несправедливо потребителите пионери, като забави електрификацията.²²

---

²¹ От 2020 г. до 2022 г. разходите за повторно диспечирание почти се удвоиха до 4,2 милиарда евро, насрещната търговия се удвои до 0,8 милиарда евро, а другите разходи намаляха до 0,2 милиарда евро. Разходите за управление на претоварването се дължат на ефективността на системните операции и разходите за електроснабдяване, които бяха особено високи през 2022 г. поради енергийната криза. Развитие на електроенергийната инфраструктура в подкрепа на конкурентоспособна и устойчива енергийна система; ACER, декември 2024 г.

²² Такива мерки, прилагани за естествени или законни монополи, е малко вероятно да представляват държавна помощ и могат да бъдат приведени в съответствие с принципите на мрежовите тарифи, отразяващи разходите. Вж. точки 188 и 211 от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, както и точки 373—375 от СЕЕАГ. Що се отнася до Германската магистрална водородна мрежа, Комисията установи, че такава мярка е съвместима държавна помощ (*Решение С (2024) 4366 final на Комисията по дело SA.113565*).

Какво	По-ефективни такси за мрежата с цел намаляване на разходите за енергийната система
Как	<p>Комисията:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ще предложи разработване на методики за определяне на тарифите за таксите за мрежата, за да се стимулира използването на гъвкавост и инвестиции в електрификацията, като същевременно се запази стимулт за инвестиране в мрежата и се гарантират еднакви условия на конкуренция. Това ще даде възможност на потребителите на електроенергийните мрежи да адаптират потреблението си на енергия или да го пренасочат към времеви периоди и места, където са достъпни най-евтините енергийни източници и когато това е икономически най-ефективно за цялата система; - ако е необходимо, ще представи законодателно предложение, за да го направи правно обвързващо; - ще предложи насоки, за да обясни как, когато е уместно в целеви случаи, държавите членки биха могли да използват своя публичен бюджет за намаляване на таксите за мрежата, за да покрият допълнителните разходи, произтичащи от мерките за ускоряване на декарбонизацията и интеграцията на пазара, по-специално като междусистемни връзки, съществени модернизации на мрежата или инфраструктура за свързване на мрежите в морето, в съответствие с правилата за държавна помощ и конкурентното право. Така например държавният бюджет може да даде възможност за по-бърза амортизация за инвеститорите в мрежата, като същевременно се избягват скокове в цените за потребителите; - ще предложи насоки относно инвестициите с предвидено увеличено натоварване в бъдещи периоди за електроенергийните мрежи, като същевременно гарантира финансова достъпност за потребителите с цел допълнително подпомагане на системните оператори, регулаторните органи и държавите членки.
Кога	второ тримесечие на 2025 г.
Въздействие	Гъвкавостта ще намали върховия товар и разходите за енергийната система, както и общите нужди от нови инвестиции в мрежата . Като се избягва неконтролирано увеличение на разходите за управление на мрежата до 26 милиарда евро до 2030 г., това ще намали таксите за мрежата, които потребителите ще плащат като част от сметката за електроенергия.

б) Данъци и налози

Високите данъци върху електроенергията увеличават сметките и настоящата структура на данъчното облагане не демотивира използването на изкопаеми горива пред използването на електроенергия, като по този начин се забавя електрификацията и търсенето на евтина европейска електроенергия. Върху електроенергията се налагат два основни данъка: ДДС и енергийно данъчно облагане — допълнени от други национални данъци. Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията²³ предвижда минимално данъчно облагане (акцизи) на електроенергията и дава

²³ [Директива 2003/96/ЕО на Съвета относно преструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията.](#)

възможност на държавите членки да намалят данъчната ставка до нула, когато това е възможно от правна гледна точка за енергоемките отрасли и домакинствата и за всички отрасли в случай на електроенергия от възобновяеми източници.

Намаляването на данъчното облагане **се оказва много ефективно за ограничаване на сметките за енергия** по време на енергийната криза, когато държавите членки въведоха намаления на ДДС и данъците върху енергията, както и прехвърляне на доходи към уязвими групи.²⁴ Във Франция например данъкът върху потреблението на електроенергия е намален от 22.5 EUR/MWh на 0.6 EUR/MWh.²⁵ Тази подкрепа следва да бъде специално насочена към ефективното постигане на целта, като същевременно се сведат до минимум фискалните разходи.²⁶

Какво	По-ниско данъчно облагане на електроенергията и отстраняване на неенергийните компоненти на разходите от сметките
Как	Съветът следва да приключи преразглеждането на Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията , предложено през 2021 г., което има за цел: i) да приведе данъчното облагане на енергийните продукти в съответствие с политиките на ЕС в областта на енергетиката и климата; ii) насърчаване на чисти технологии; и iii) премахване на остарелите изключения и намалени ставки, които понастоящем насърчават използването на изкопаеми горива. Комисията е готова да продължи да подкрепя приемането. Комисията припомня, че държавите членки могат i) да намалят националните данъци и налози в сметката за електроенергия в посока към минималните акцизни ставки , предвидени в Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията, в размер на 0,5 EUR/MWh за предприятията ; ²⁷ ii) да прилагат намалената ставка на ДДС , разрешена от Директивата за ДДС и директивата на Съвета за нейното изменение, която е най-малко 5 % ; ²⁸ iii) да премахнат таксите, които не са свързани с потреблението на електроенергия; ²⁹ и iv) да прехвърлят налозите, с които се финансират енергийните политики, към общия бюджет. ³⁰

²⁴ [Доклад за състоянието на енергийния съюз, „Насоки на ЕС относно енергийната бедност, и работен документ на службите на Комисията, придружаващ Препоръката от 2023 г. относно енергийната бедност](#); Европейска комисия, 2023 г. [Националните ответни мерки в областта на фискалната политика в отговор на енергийната криза](#); Bruegel, юни 2023 г.

²⁵ [Recommendations for future-proof electricity market design in light of the 2021-23 energy crisis \(Препоръки за адаптирана към предизвикателствата на бъдещето структура на пазара на електроенергия в контекста на енергийната криза през периода 2021 — 2023 г.\)](#); Pollitt et al., 2024 г.

²⁶ В съобщението на Комисията относно [Насоките за фискалната политика за 2024 г. \(СОМ \(2023\) 141 final\)](#) се препоръчва държавите членки да насочат своите мерки много по-добре, отколкото в миналото, като се въздържат от обща подкрепа и защитават само за онези, които се нуждаят от нея, а именно уязвимите домакинства и предприятия.

²⁷ [Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията 2003/96/ЕО](#) определя минимални акцизни ставки, които държавите членки трябва да прилагат за енергийните продукти, включително електроенергията.

²⁸ [Директива 2006/112/ЕО за ДДС в ЕС](#) определя минимална стандартна ставка на ДДС от 15 %, която се прилага за електроенергията, природния газ и централизираното топлоснабдяване, и дава възможност за намалена ставка на ДДС от минимум 5 %. [Директива \(ЕС\) 2022/542 на Съвета потвърждава](#) намалената ставка на ДДС, приложима за електроенергията, в размер на 5 %. Прилагането на намалените ставки се решава от държавите членки. Повечето предприятия могат да приспадат платения ДДС върху електроенергията, при условие че електроенергията се използва за облагаеми дейности.

²⁹ Включени директно в сметката или в таксите за мрежата.

³⁰ Това се отнася по-специално за таксите по схемата за подпомагане на енергията от възобновяеми енергийни източници. Понякога се въвеждат и други енергийни налози (напр. извеждане от експлоатация

	В съответствие с Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията, която позволява намаляване на данъците до нула за потреблението на енергия от домакинствата и енергоемките отрасли , Комисията ще издаде препоръка до държавите членки относно начините за използване на тези възможности за гъвкавост и ще гарантира във всички сектори, че електроенергията се облага по-малко от другите енергийни източници, като същевременно се преследват нашите дългосрочни цели за декарбонизация.
Кога	От приемането на преразгледаната Директива за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията. Допълнителни препоръки на Комисията през четвъртото тримесечие на 2025 г.
Въздействие	Незабавно намаляване на сметките за електроенергия с потенциал за намаляване поне наполовина на данъчния компонент (в EUR/MWh), като се използва опитът от намаляването на данъчното облагане през периода 2022—2023 г. (вж. фигура 2). Ускоряване на електрификацията чрез фискални стимули и намаляване на зависимостта от изкопаеми горива.

в) По-ниски разходи за доставка чрез увеличаване на конкуренцията на пазара на дребно

Понастоящем 73 % от домакинствата в ЕС, както и значителна част от малките и средните предприятия, са на договори за доставяне на електроенергия с фиксиран срок, на фиксирана цена³¹. Много от тях биха могли да намалят сметките си за електроенергия, като преминат към по-конкурентоспособен доставчик или пренасочат потреблението към периоди на по-ниски цени, но все още са изправени пред пазарни пречки. Уязвимите потребители се нуждаят от специално внимание. Мерките за финансова достъпност следва да отчитат специфичните нужди на домакинствата с по-ниски доходи, включително гъвкави варианти за фактуриране, които предотвратяват прекъсване на електроснабдяването за групите в неравностойно икономическо положение. Енергийните общности трябва също така да бъдат подкрепени, за да се даде възможност на местните общности, гражданите и дружествата да обединят усилията си и да инвестират в проекти за чиста енергия на местно равнище; по този начин им се позволява да произвеждат, продават и потребяват своята енергия от възобновяеми източници. От основно значение е ЕС да продължи да предоставя достатъчно специално финансиране в подкрепа на доизграждането на енергийния съюз.

Какво	Предоставяне на възможност на потребителите да преминат към доставчици на по-евтина енергия и да се възползват от енергия от възобновяеми източници на достъпни цени, като същевременно се справят с енергийната бедност
Как	Комисията ще предложи енергиен пакет за гражданите с цел увеличаване на участието на гражданите в енергийния преход и укрепване на социалното измерение на енергийния съюз, включително по-специално:

на ядрени съоръжения). Някои държави членки могат да изберат да запазят някои разходи за енергийната политика в сметките за електроенергия, когато държавните бюджети са силно ограничени, и да сведат до минимум риска от значителни промени в националната политика. Разходите, свързани с мерките за сигурност на доставките, не могат да бъдат прехвърлени в бюджета, тъй като това би могло да доведе до премахване на стимулите за реакция от страната на потреблението и до увеличаване на общите разходи за системата.

³¹ [Доклад за наблюдение на пазара за 2024 г. относно търговията на дребно с енергия и защитата на потребителите](#); ACER-CEER, септември 2024 г.

	<ul style="list-style-type: none"> - предоставяне на насоки на държавите членки за намаляване на съществуващите пречки, така че потребителите да могат да спестяват от сметките си за енергия чрез смяна на доставчика и промяна на договора. Това би включвало гарантиране на разбирането на сметката от страна на потребителите чрез ясна информация и данни за потреблението на енергия, за да се даде възможност на потребителите да преминават към времеви интервали с по-ниски цени;³² - определяне на мерки за намаляване на енергийната бедност, включително чрез енергийна ефективност, и позволяване на потребителите и общностите да произвеждат, използват и продават енергия от възобновяеми източници при свои собствени условия, включително чрез енергийни общности.
Кога	Трито тримесечие на 2025 г. (енергиен пакет за гражданите)
Въздействие	Преминаването към доставчик на електроенергия, който предлага най-ниските цени, може да спести на домакинствата 150—200 EUR годишно . ³³ Домакинствата могат да спестяват 500—1100 EUR годишно, като участват в енергийни общности . ³⁴

Действие 2: Намаляване на разходите за електроснабдяване

Бързото и пълно прилагане на съществуващото законодателство на ЕС в областта на електроенергията е от решаващо значение за намаляване на разходите за електроснабдяване: наскоро приетите правила относно издаването на разрешения, договорите, гъвкавостта, овластяването на потребителите и надзора на пазара могат да доведат до по-ниски разходи. Това следва да бъде допълнено със следните незабавни действия.

а) Дългосрочни договори за електроснабдяване

Високите и нестабилни цени на газа водят до повишаване на цените на електроенергията. **Споразуменията за закупуване на електроенергия (СЗЕ) и дългосрочните договори** между разработчиците на проекти за чиста енергия и промишлените потребители и дружества позволяват на последните да се възползват от стабилни и ниски цени на електроенергията за дълъг период от време. СЗЕ могат да играят роля в намаляването на риска за проектите, като дадат възможност на разработчиците на проекти за енергия от възобновяеми източници да си осигурят дългосрочна цена за своята продукция, което спомага за инвестиционни решения. Те могат също така да осигурят дългосрочна ценова стабилност за промишлените потребители. Въпреки че търсенето на СЗЕ нараства,³⁵ тези договори трябва да бъдат допълнително насърчавани и интегрирани, включително за енергоемки предприятия, които нямат широк достъп до тях и все още могат да срещат пречки. Комисията ще увеличи усилията си съгласно правилата на пазара на електроенергия за **отделяне на**

³² Пак там. Процентът на смяна на доставчика на електроенергия за битовите потребители е 7,15 %

³³ [Годишен доклад относно резултатите от наблюдението на вътрешните пазари на електроенергия и газ през 2021 г.](#); ACER, октомври 2022 г.

³⁴ [Колективно споделяне на енергия: Анализ на разходите и ползите и данни от проучвания за готовността за инвестиране](#); Ovaere, 2023 г.; ползи от 50 — 50 % колективно потребление на слънчева и вятърна енергия и от излишъка от енергия, продаден на цена между около 500—1100 EUR/година (2020—2022 г.).

³⁵ До 2024 г. в ЕС са подписани договори за обща мощност от 48,4 GW (Източник: [RE-Source](#))

сметките за електроенергия от нестабилността на цените чрез насърчаване на използването на дългосрочни договори за електроснабдяване.

Какво	Отделяне на сметките за електроенергия на дребно от високите и нестабилните цени на газа
Как	<p>Намаляване на пречките пред новите участници,³⁶ по-специално енергоемките отрасли, за сключване на дългосрочни договори за енергия чрез подкрепа за националните режими и въвеждане на инструменти за намаляване на риска. Комисията:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ще даде ход, съвместно с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), на пилотна програма за осигуряване на контрагенти за част от споразуменията за закупуване на електроенергия, сключвани от дружествата за дългосрочно закупуване на генериране на електроенергия за ориентировъчна сума от 500 милиона евро. В съответствие с подхода в структурата на пазара на електроенергия Комисията ще се ангажира с ЕИБ за насърчаване на СЗЕ, включително трансграничните СЗЕ, по технологично неутрален начин; - ще предостави насоки на държавите членки относно разработването на ефективни договори за разлика, включително тяхното съчетаване със СЗЕ; - ще приеме нови правила в подкрепа на по-нататъшното развитие на европейските форуърдни пазари и увеличаване на възможностите за хеджиране.
Кога	<p>Премахването на регулаторните пречки трябва да започне незабавно. Второ тримесечие на 2025 г.: Координация с ЕИБ До четвъртото тримесечие на 2025 г.: Насоки за държавите членки относно изготвянето на договори за разлика</p>
Въздействие	<p>По-голяма ценова стабилност за купувачите чрез подпомагане на европейските дружества да управляват нестабилността на енергийните разходи и да получат достъп до по-добри възможности за трансгранично хеджиране. Дългосрочните договори също така ще предоставят на производителите на енергия от възобновяеми източници гарантиран доход, необходим за намаляване на цената на капитала, като по този начин ще се облекчи натискът върху потребителите и данъкоплатците.³⁷</p>

б) Намаляване на сроковете за издаване на разрешения за нови източници на чиста електроенергия и за енергийна инфраструктура

Производството на **електроенергия от възобновяеми източници** се е превърнало в стандартния източник на ново производство на електроенергия с **най-ниски разходи**.³⁸
³⁹ Въпреки това сроковете за изпълнение на нови проекти могат да достигнат до 7—10 години за вятърни проекти, до 8—10 години за проекти за електроразпределителните

³⁶ Като например кредитоспособност, сложност на договорите и възможности за хеджиране. [Търговски СЗЕ](#); Varinga за ЕИБ, 2022 г.

³⁷ [Поетапна реформа на пазара на електроенергия в Европейския съюз](#); Bruegel, март 2023 г.

³⁸ [Разходи за генериране на електроенергия от възобновяеми източници през 2023 г.](#); IRENA, септември 2024 г.

³⁹ Освен рационализирането на издаването на разрешения и други фактори спомагат за намаляването на разходите за енергийни проекти, като например осигуряването на достъп до конкурентни условия за финансиране, устойчива верига на доставки с достатъчни вътрешни производствени мощности и квалифицирана работна сила, както и технологичното развитие.

мрежи⁴⁰, а понякога дори до 17 години за проекти за електропреносните мрежи.⁴¹ Това сериозно възпрепятства масовото внедряване на енергията от възобновяеми източници и може да окаже въздействие върху икономическия модел на проектите.

На всички равнища — ЕС, национално, регионално и местно — **органите трябва да положат големи усилия за ускоряване на процедурите за издаване на разрешения** за проекти за електроенергийни мрежи, акумулиране и чиста енергия, както е посочено в доклада на Драги. Това включва издаване на разрешения за инфраструктура, която може да осигури гъвкавост на електроенергийната система, например зарядни точки за електрически превозни средства. Комисията призовава **държавите членки бързо да приложат** наскоро приетата законодателна рамка за издаване на разрешения за проекти за чиста енергия.⁴² **Въздействието на неотдаващите реформи в областта на издаването на разрешения вече е видимо** в държавите членки, които широко са използвали регламента за извънредни ситуации. Например, вследствие на прилагането на по-бързо издаване на разрешения по време на енергийната криза в Германия, **разрешителните за нови проекти за производство на енергия от вятъра на сушата са се увеличили повече от три пъти от 2022 г. насам, увеличавайки броя на инсталациите с 48 % за една година (2023),⁴³ а от второто тримесечие на 2023 г. са одобрени около 3300 km електропреносни мрежи, което спестява от 12 месеца до три години от времето за издаване на разрешения.**

Освен това голяма част от времето, необходимо на процесите на издаване на разрешения за инвестиции в чиста енергия, акумулиране и електроенергийни мрежи, се отделя за екологични оценки. Необходими са **целенасочени актуализации на законодателната рамка относно екологичните оценки**, за да се опростят значително и да се съкратят процедурите за издаване на разрешения за такива проекти, като същевременно се **запазят екологичните гаранции и се опазва човешкото здраве. По-кратките срокове за издаване на разрешения за енергийна инфраструктура на национално равнище** също са от ключово значение за намаляване на разходите за енергия. Това може да бъде улеснено чрез мерки като мълчаливо одобрение за някои административни решения в процеса на издаване на разрешения, когато този принцип съществува в националната правна система, и обслужване на едно гише за разработчиците на проекти.

В доклада на Драги също така се заключава, че е необходимо по-изразено ударение върху цифровизацията на националните процеси за издаване на разрешения в целия ЕС и преодоляването на липсата на ресурси от страна на органите за издаване на разрешения. **Процесът** на издаване на разрешения и екологичните и геоложките данни, необходими за инвестициите в чиста енергия, ще трябва да бъдат **цифровизирани. Освен това по-подробни данни** за ресурсния потенциал за енергия от слънцето и от вятъра в целия ЕС ще помогнат на държавите членки при картографирането на районите, необходими за постигане на техните национални цели, както и при определянето на **зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници**, както е предвидено в Директивата за енергията от възобновяеми източници. **Рационализираното издаване**

⁴⁰ [Насоки относно разпоредбите на ЕС, свързани с издаването на разрешения, относно проекти за електроенергийни мрежи и енергия от възобновяеми източници](#); ООРСЕС, януари 2025 г.

⁴¹ Проект за въздушна линия 115 — km 380 kV [Uckermark](#) (вж. [S&P](#))

⁴² [Директива за енергията от възобновяеми източници](#), [Регламент за TEN-E](#) [Директива за пазара на газ от възобновяеми източници, природен газ и водород](#)

⁴³ 15.2 GW през 2024 г. ([EE-Statistik Auswertung Januar 2025 \(Статистическа оценка януари 2025 г.\)](#)). Вж. също [Reuters](#).

на разрешения ще обхваща хибридни енергийни проекти с няколко технологии, като например генериране и акумулиране на електроенергия от възобновяеми източници, като се използва връзка към една и съща електроенергийна мрежа. И накрая, Комисията ще оцени възможността за рационализиране на настоящите практики за издаване на разрешения и лицензиране за внедряването на нови технологии за ядрена енергия, като например **малки модулни реактори (SMR)**.

Какво	Намаляване на сроковете за издаване на разрешения за ускорен енергиен преход
Как	<p>Държавите членки следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ускорят процедурите за издаване на разрешения и регулиране чрез бързо транспониране и прилагане на законодателството; - подсилване на националните органи за издаване на разрешения, включително чрез публични средства и с достатъчен човешки капитал, и проучване на единни подходи за цифровизация за издаване на разрешения и за доклади от оценки на въздействието върху околната среда. <p>Комисията ще подкрепя държавите членки чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изготвяне на специални насоки относно иновативните форми на внедряване на възобновяеми енергийни източници⁴⁴ и относно специални електроенергийни мрежи и зони за акумулиране; - внедряване на специална подкрепа за изпълнението чрез разширяване на плана за изпълнение Accele-RES и, наред с другото, пълноценно използване на потенциала на експертната група по издаването на разрешения и на съгласуваните действия (CA-RES);⁴⁵ това ще бъде допълнено от диалог относно изпълнението, за да се установят оставащите пречки пред издаването на разрешения и възможните бъдещи действия; - засилване на обмена на най-добри практики и установяването на пречките и решения чрез мрежи и експертни групи от национални органи, компетентни за издаването на разрешения, и диалог с регионалните, националните и местните заинтересовани страни; - модернизиране на насочващ инструмент в интернет за издаване на разрешения за държавите членки;⁴⁶ - предоставяне на подкрепа по Инструмента за техническа подкрепа (ИТП)⁴⁷, повишаване на осведомеността сред държавите членки относно поканата за представяне на предложения за 2025 г. и даване на ход на нова водеща инициатива за ИТП през 2026 г. <p>Комисията:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ще представи законодателни предложения за ускоряване на издаването на разрешения за електроенергийни мрежи, акумулиране и възобновяеми енергийни източници, включително рационализиране на оценките на въздействието върху околната среда и съкращаване на сроковете за издаване на разрешения като част от европейския пакет за електроенергийните мрежи; - ще направи оценка на рационализирането на практиките за лицензиране на нови технологии за ядрена енергия и публикуване на съобщение за малките модулни реактори.

⁴⁴ Като например агрофотоволтаични уредби, вградени в сгради фотоволтаични уредби (BIPV) и балконни слънчеви уредби.

⁴⁵ Съгласувани действия във връзка с Директивата за енергията от възобновяеми източници (<https://www.ca-res.eu/>)

⁴⁶ [Инструмент за въпроси и отговори относно Директивата за енергията от възобновяеми източници](#)

⁴⁷ [Регламент \(ЕС\) 2021/240 за създаване на Инструмент за техническа подкрепа](#)

Кога	<p>Възможно най-скоро: Адаптиране на националните режими за издаване на разрешения.</p> <p>Средата на 2025 г.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - публикуване на нови, по-подробни данни за потенциала за вятърна енергия от разположени в морето инсталации и за слънчеви фотоволтаични уредби на Лабораторията по география на енергетиката и промишлеността (април 2025 г.); - насоки относно иновативните форми на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, както и на електроенергийни мрежи и акумулиране; - подкрепа при изпълнението. <p>Заедно с пакета от мерки за електроенергийните мрежи: законодателни предложения за ускоряване на процесите на издаване на разрешения за проекти за електроенергийни мрежи, акумулиране и енергия от възобновяеми източници.</p> <p>2026 г.: Нова водеща покана за представяне на предложения по ИТП; Съобщение относно малките модулни реактори</p>
Въздействие	<p>Прилагането на съществуващото законодателство на ЕС от страна на държавите членки и новите мерки могат да намалят продължителността на процедурите за издаване на разрешения до по-малко от шест месеца за по-прости проекти, като например модернизиране в зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, и до 12 месеца извън тях; по-малко от 12 месеца или две години за проекти за енергия от възобновяеми източници (във или извън зони за ускорено внедряване) и; за сложни проекти като вятърна енергия от разположени в морето инсталации — по-малко от две години в зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници и три години извън тях. Освен това укрепената законодателна рамка ще отстрани съществуващите пропуски.</p>

в) *Електроенергийните мрежи и междусистемните връзки като фактори за енергийния преход и декарбонизацията на промишлеността*

Ефективната мрежа гарантира, че енергията се пренася от мястото, където се произвежда, до мястото, където е необходима. Тя потушава максимумите на цените и гарантира, че всички се ползват от енергия на най-добра цена. Поради това е важно да се свържат районите с мащабен наличен потенциал за чиста енергия с европейските региони с големи потребности от енергия, така че да може да се подава енергия на достъпни цени там, където тя е най-необходима.

През това десетилетие за инвестиции в електроенергийни мрежи са необходими 584 милиарда евро⁴⁸ ⁴⁹**Трансграничните инфраструктурни нужди често не са съгласувани с конкретни проекти**, което води до неоправдани ценови различия между някои региони, каквито се наблюдават напоследък в Югоизточна Европа. Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) констатира, че не е намерено решение за **32 GW трансгранична преносна способност, необходима до 2030 г.**⁵⁰

⁴⁸ [План за действие на ЕС за електроенергийните мрежи \(COM \(2023\) 757 final\)](#)

⁴⁹ [Управление на повторното диспечериране и претоварването](#); Съвместен изследователски център, май 2024 г.

⁵⁰ [Развитие на електроенергийната инфраструктура в подкрепа на конкурентоспособна и устойчива енергийна система](#); ACER, декември 2024 г.

Големите инфраструктурни проекти от регионално значение или от значение за целия ЕС са изправени пред предизвикателства във връзка с увеличаването на разходите по проектите⁵¹ и справедливото поделене на разходите и ползите.⁵² Четири примера за такива липсващи водещи връзки включват:

- Създаване на интегрирана морска мрежа в северните морета;
- По-нататъшно засилване на физическата интеграция на балтийските държави с Централна и Северна Европа след синхронизирането на балтийските държави и гарантиране на сигурността на трансграничната инфраструктура в региона на Балтийско море;
- Повишаване на равнището на междусистемна свързаност на Иберийския полуостров с останалата част на Европа;
- Увеличаване на междусистемната свързаност и пазарната интеграция между Югоизточна и Централна Европа.

Ползите от тези **водещи проекти** ще се разширят отвъд държавите членки, които са приемащи проектите. Поради това енергийният съюз може да се осъществи само чрез разработването на нови проекти и ускоряването и завършването на съществуващите проекти. Предвид мащаба и въздействието на тези проекти **е от съществено значение ЕС да продължи да предоставя достатъчно финансиране** в подкрепа на завършването на междусистемните връзки на Енергийния съюз както на трансгранично, така и на национално равнище. Инвестирането в постигането на целите на ЕС за декарбонизация и премахването на пречките пред нашия енергиен съюз предлага възможност за Европа да намали цените на енергията, да повиши енергийната си сигурност и да поеме водеща роля в областта на чистите технологии.⁵³ Освен това в съобщението относно пътя към следващата многогодишна финансова рамка⁵⁴ се признава, че трябва да гарантираме подкрепата за европейските обществени блага, по-специално трансграничните проекти, чрез бюджета на ЕС.

Същевременно съществуващата инфраструктура трябва да се използва ефективно. Например поне 70 % от преносната способност на междусистемните връзки следва да бъде предоставена за трансгранична търговия с електроенергия, но повечето държави членки все още са далеч от постигането на тази цел.⁵⁵

На национално равнище **исканията за присъединяване към разпределителни мрежи нарастват експоненциално** в цяла Европа и създават дълги опашки, забавят възобновяемите енергийни източници, електрификацията и създаването на промишлени клъстери и възпрепятстват инвестициите. Освен електроенергията са необходими нови **водородни, въглеродни и местни отоплителни мрежи**.

---

⁵¹ Celtic Interconnector — от 930 млн. евро до 1,482 млн. евро ([CRE](#)), Biscay Bay — от 1,750 млн. евро до 2,600 млн. евро ([CRE](#)). Твърди се, че разходите на Princess Elisabeth са нараснали от 2.2 млрд. евро на 7—8 млрд. евро (Brussels Times: [1](#) и [2](#)).

⁵² През 2024 г. беше анулирано изграждането на [междусистемен електропровод между Швеция и Германия](#) (вж. [FT](#)) поради несъответствие в разпределението на излишъка на потребителите.

⁵³ [Пътят към следващата многогодишна финансова рамка](#) (COM (2025) 46 final, стр. 5 и 8)

⁵⁴ [Регистър на документите на Комисията \(COM\(2025\)46\)](#)

⁵⁵ Много ОПС в силно развити райони на електроенергийната мрежа на ЕС предоставиха средно между 20 % и 50 % от физическата преносна способност на определени елементи на мрежата през 2023 г. Това е далеч от достигане на 70 %. [Междузонавата преносна способност и наличният марж от 70 % за междузонавата търговия с електроенергия](#); ACER, юли 2023 г.

Какво	Ускоряване на разширяването, модернизацията и цифровизацията на електроенергийните мрежи
Как	<p>Въз основа на действията по Плана за действие в областта на електроенергийните мрежи, приет през 2023 г., Комисията ще представи Пакет за европейските електроенергийни мрежи, състоящ се от законодателни предложения и незаконодателни мерки, наред с другото, за опростяване на трансевропейските енергийни мрежи (Регламентът TEN-E), гарантиране на трансгранично интегрирано планиране и изпълнение на проекти, особено по отношение на междусистемните връзки, рационализиране на издаването на разрешения, подобряване на планирането на разпределителната мрежа, стимулиране на цифровизацията и иновациите, както и повишаване на видимостта на нуждите от доставки за производството на оборудване. Той ще следва подход на планиране отгоре-надолу, като интегрира регионалните интереси и интересите на ЕС, и ще разработи ефективен механизъм за поделяне на разходите (напр. за трансгранични проекти) за оптимизирана енергийна система.</p> <p>ЕИБ също така ще въведе „пакет за производството на оборудване за електроенергийните мрежи“ за европейската верига на доставки по модела на Пакета за вятърната енергия, за да предостави насрещни гаранции на производителите на компоненти на електроенергийната мрежа с ориентируваща сума от най-малко 1,5 милиарда евро.</p>
Кога	Пакет за европейските електроенергийни мрежи, който ще бъде представен до първото тримесечие на 2026 г.
Въздействие	<p>Инвестициите в трансгранични мрежи в размер на 2 милиарда евро на година осигуряват ползи за гражданите в размер на 5 милиарда евро годишно.⁵⁶ Инвестициите с предвидено увеличено натоварване в бъдещи периоди, високите постижения в областта на показателите на активите и съобразената с електроенергийната мрежа гъвкавост биха могли да намалят нуждите от инвестиции, свързани с разпределителните мрежи, с 12 млрд. евро годишно,⁵⁷ което представлява 18 % от общите нужди от инвестиции.⁵⁸ Отдаването на приоритет на ползите на регионално и на европейско равнище в националните планове ограничава неефективността и ненужните разходи, които трябва да се поемат от потребителите.</p> <p>Внедряването на технологии за подобряване на електроенергийната мрежа не е широко разпространено, но те биха могли да увеличат преносната способност на мрежата с 20 — 40 % до 2040 г. и да спестят до 35 % от разходите за разширяване на конвенционалната електроенергийна мрежа.⁵⁹</p>

г) Повишаване на гъвкавостта

По-голямата гъвкавост на системата, например по отношение на **акумулирането на енергия и реакцията на потреблението**, спомага за управлението на дисбалансите между подаването и потреблението, като насърчава потребителите да пренасочват потреблението на електроенергия към часове, когато електроенергията е в по-големи количества или потреблението е по-ниско, и следователно когато електроенергията е по-евтина. По този начин се намаляват **скоковете на цените и периодите с отрицателни**

⁵⁶ [Проучване на нуждите на системата](#); ENTSO-E, май 2023 г. 64 GW включват периферни държави извън ЕС.

⁵⁷ [Ролята на електроразпределителните системи при оценката на нуждите от гъвкавост](#); Съвместен изследователски център, 2024 г.

⁵⁸ [Grids for Speed \(Електроенергийни мрежи за скорост\)](#); Eurelectric, май 2024 г.

⁵⁹ Освен това технологии като метеорологични датчици могат да спомогнат за подобряване на функционирането на електроенергийната система.

цени, намалява се нестабилността и се допринася за по-ниски и по-стабилни цени на електроенергията. Повишеното електропотребление в резултат от нова електрификация, като например новите електромобилни паркове, може да играе роля в предоставянето на услуги за гъвкавост.

В много държави членки реакцията на потреблението и акумулирането на енергия са изправени пред пречки⁶⁰ по отношение на достъпа до пазарите на едро или по отношение на участието в спомагателни услуги и услуги за управление на претоварването. В 10 държави членки доставчиците на агрегирани услуги не разполагат с правилно определена правна рамка, което им пречи да участват в услугите, които могат да помогнат за осигуряване на ползи за потребителите. В 10 държави членки по-малко от 30 % от домакинствата имат достъп до **интелигентни измервателни системи** (предоставящи информация в реално време за потреблението на енергия). Необходимо е да се ускори внедряването.⁶¹ Някои промишлени потребители могат значително да допринесат за гъвкавостта на мрежата, като пренасочат потреблението си на енергия към времеви интервали с ниско потребление, намалявайки разходите и подобрявайки стабилността на системата.

Какво	Повишаване на гъвкавостта на системата чрез внедряване на съоръжения за акумулиране на енергия и реакция на потреблението
Как	<p>Държавите членки следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бързо да прилагат правилата на ЕС относно достъпа до пазара за акумулиране и реакция на потреблението и да премахнат националните пречки. <p>Комисията:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ще изясни изискванията за държавна помощ за схемите за гъвкавост във връзка с неизкопаемите горива в новата рамка за държавна помощ, като улесни държавите членки при разработването на техните механизми за подпомагане, които да стимулират потребителите да предоставят гъвкавост на системата; - ще приеме нови правила относно реакцията на потреблението, за да се гарантира, че потребителите могат да се възползват в пълна степен от гъвкавостта. Тези правила ще преодолеят оставащите пречки, които възпрепятстват услугите за реакция на потреблението и за акумулиране на енергия на вътрешния пазар на електроенергия; - ще потърси мнението на държавите членки относно инструмент за гъвкавост по отношение на чистата енергия, основан на СЗЕ, и промишлеността, която се ангажира да консумира чиста електроенергия, като същевременно го проектира по начин, който ограничава в достатъчна степен рисковете от нарушаване на конкуренцията и от надпревара за субсидии в рамките на единния пазар, както се изисква от правилата за държавна помощ.

⁶⁰ [Demand response and other DER: what barriers are holding them back \(Реакция на потреблението и други разпределени енергийни ресурси: какви са пречките, които ги възпрепятстват\)](#); ACER, февруари 2024 г.

⁶¹ [2024 Market Monitoring Report on Energy Retail and Consumer Protection \(Доклад за наблюдение на пазара за 2024 г. относно търговията на дребно с електроенергия и защитата на потребителите\)](#); ACER и CEER, септември 2024 г.

Кога	Държавите членки незабавно да премахнат пречките на национално равнище. Преразгледана рамка на Комисията съгласно правилата за държавна помощ до второто тримесечие на 2025 г.; нови правила за реакцията на потреблението до първото тримесечие на 2026 г.
Въздействие	Цялостното изграждане на електроенергийна система, подкрепена от пазарна интеграция, генериране на електроенергия от възобновяеми източници и гъвкави мощности, би могло да доведе до намаляване на цените на едро на електроенергията средно с 40 % в ЕС . ⁶² По-голямата гъвкавост може да доведе до осезаеми спестявания на разходи, като според оценките на промишлеността до 2030 г. ще бъдат избегнати 2,7 милиарда евро годишно за електрогенериращи мощности за покриване на върховия товар . ⁶³

Гъвкавостта на потреблението следва също така да се насърчава на пазара на дребно като сделка, предлагаща по-ниски цени за изразяващите доброволно желание отрасли и потребители, склонни да участват в интеграцията на енергийната система.

Какво	Насоки за насърчаване на възнаграждаването за гъвкавост при договорите на дребно
Как	Комисията: <ul style="list-style-type: none"> - ще разработи насоки за насърчаване на възнаграждаването за гъвкавост при договорите на дребно; - ще предложи различни стандартизирани, съобразени системи на пазарен принцип, в съответствие с различните промишлени и други нужди на потребителите, въз основа на вече съществуващите системи в някои държави членки.
Кога	четвърто тримесечие на 2025 г.
Въздействие	Справедливото възнаграждаване в договорите на дребно за гъвкавост, проявявана от потребителите, може да намали техните разходи за електроенергия с до 12 — 42 % ^{64 65} и да донесе ползи за гъвкавостта и интеграцията на системата в размер на 10—29 милиарда евро . ⁶⁶⁶⁷

⁶² [Energy and climate transition: How to strengthen the EU's competitiveness \(Енергиен и климатичен преход: как да се засили конкурентоспособността на ЕС\)](#); Business Europe, юли 2024 г.

⁶³ [Гъвкавост от страната на потреблението: Количествено определяне на ползите в ЕС](#); DNV за smartEn, септември 2022 г.

⁶⁴ [Доклад за наблюдение на пазара за 2024 г. относно търговията на дребно с енергия и защитата на потребителите](#); ACER-CEER, септември 2024 г. (пример от практиката от Швеция)

⁶⁵ Повечето домакинства, които инвестират годишни суми в интервали от 50—145 EUR в домашни системи за управление на енергията (HEMS), използващи гъвкави енергийни системи (като например термопомпи с фотоволтаични уредби, фотоволтаични уредби с акумулаторни батерии или електрически превозни средства), биха постигнали икономии на разходи. [Dodging the electricity price hike: Can demand-side flexibility compensate for spot price increases for households in Germany? \(Избягване на повишаването на цените на електроенергията: може ли гъвкавостта на търсенето да компенсира увеличението на спот цените за домакинствата в Германия?\)](#); Stute et al (Fraunhofer Research Institute (Научноизследователския институт „Фраунхофер“)), февруари 2024 г.

⁶⁶ [Energy efficiency 2.0 – Engineering the future energy system \(Енергийна ефективност 2.0 — Разработване на бъдещата енергийна система\)](#); Danfoss Impact Issue № 4, 2023 г.

⁶⁷ [Гъвкавост от страната на потреблението: Количествено определяне на ползите в ЕС](#); DNV за smartEn, септември 2022 г.

Действие 3: Осигуряване на добре функциониращи пазари на газ

Цената на вносният природен газ оказва пряко въздействие върху цените на електроенергията и увеличава нестабилността на пазара. Цените на едро на газа в ЕС не се върнаха напълно до равнищата отпреди кризата и са средно почти пет пъти по-високи от тези в САЩ в сравнение с два пъти преди кризата.⁶⁸ Тази ценова разлика засяга конкурентоспособността на европейската промишленост.

Значението на пазарите на газ за нашата икономика обуславя голямата му важност за осигуряването на оптимално функциониране на тези пазари. Необходим е пълен регулаторен надзор и тясно сътрудничество между енергийните и финансовите регулатори, за да се предотврати манипулирането на пазара и да се отстранят всички възможни пропуски, свързани с липсата на прозрачност, асиметрията на информацията и риска от пазарна концентрация. Поради това по-рано този месец Комисията създаде Работна група за пазара на газ, която да упражнява цялостен контрол върху пазарите на природен газ в ЕС и, когато е необходимо, да предприема действия за гарантиране на тяхното оптимално функциониране и за предотвратяване на търговски практики, нарушаващи пазарното ценообразуване, въз основа на поуките от енергийната криза.

За да могат бързо да се справят с неправомерното поведение на пазарите на газ, енергийните и финансовите регулатори следва да бъдат ефективно подготвени да наблюдават развитието на пазара, да откриват и преследват всички потенциални случаи на пазарна злоупотреба (т.е. манипулиране на пазара и търговия с вътрешна информация). Сътрудничеството в областта на правоприлагането и споделянето на данни между националните енергийни и финансови регулатори, както и между ACER и ESMA, трябва да бъде засилено и да се издигна на по-високо равнище. Държавите членки трябва да гарантират, че регулаторните органи разполагат с всички необходими правомощия за преследване и санкциониране на пазарните злоупотреби, както и да им предоставят ресурси за приоритизиране на разследванията в тази област. Освен това ACER следва да използва в пълна степен новите си правомощия за трансгранично разследване, за да подпомага националните енергийни регулатори.

Какво	Осигуряване на добре функциониращи пазари на газ
Как	По-рано този месец Комисията създаде Работна група за пазара на газ , която да упражнява цялостен контрол върху пазарите на природен газ в ЕС и, когато е необходимо, да предприема действия, за да гарантира оптималното им функциониране и да предотврати търговските практики, нарушаващи пазарното ценообразуване, въз основа на поуките от енергийната криза. Комисията ще започне широка консултация със заинтересованите страни , за да оцени необходимостта от допълнителни законодателни промени , за да се гарантира пълен и безпрепятствен регулаторен надзор, да се съгласуват и укрепят правилата за енергийния и финансовия пазар (ДПФИ/REMIT) и да се намали административната тежест за дружествата, търгуващи на финансовите пазари за енергия (единно докладване). Тя ще обхване различни аспекти на

⁶⁸ [Decarbonising for competitiveness: four ways to reduce European energy prices \(Декарбонизация с цел конкурентоспособност: четири начина за намаляване на цените на енергията в Европа\)](#); Bruegel, декември 2024 г.

Следва да се отбележи, че САЩ имат значителен вътрешен добив на природен газ и поради това се очаква те да имат частично по-ниски цени на едро на газа от ЕС.

	регулаторната структура ⁶⁹ , съвместния надзорен подход на енергийните и финансовите регулатори и създаването на обща хармонизирана база данни с всички съответни пазарни данни с пълен достъп до всички регулаторни органи. Тя ще обхване и някои аспекти на функционирането на спот пазарите, като например прилагането на изисквания, подобни на тези от финансовия правилник, по отношение на енергийните спот борси.
Кога	Работата на Работната група за пазара на газ ще приключи до четвъртото тримесечие на 2025 г.
Въздействие	Развитието на договорите за внос на газ от индексирани спрямо нефта към ценообразуване според пазара на газ вече спести на ЕС около 67 милиарда евро през последното десетилетие. ⁷⁰ Интеграцията на пазара на газ в ЕС създава нетни ползи за сближаването на цените и прозрачността. ⁷¹ Работната група за пазара на газ ще се съсредоточи върху осигуряването на добре функциониращи пазари на газ и пазарно ценообразуване на тези пазари.

Когато е възможно, следва да се проучат алтернативи на вноса на природен газ, по-специално чрез електрификация или насърчаване на производството на биогаз и биометан в съответствие с REPowerEU. Обединяването на търсенето и съвместното закупуване могат да играят важна роля за ускоряване на създаването на пазара на енергийни източници и материали, необходими за производството на чиста енергия. Като обединяват търсенето си и приемат стратегии за съвместно закупуване в съответствие с правилата на ЕС в областта на конкуренцията, купувачите от ЕС могат да използват своята колективна икономическа тежест, да укрепят преговорната си позиция и да договорят по-добри условия с доставчиците. Този подход беше възприет и от Япония, която има дългогодишна политика за подкрепа на инвестициите в инфраструктура за износ, разположена в държави, произвеждащи втечен природен газ (ВПГ). Съвместната покупателна способност на ЕС следва да се използва, като се проучи възможността за по-дългосрочни договорни ангажименти за повишаване на стабилността на цените, например чрез осигуряване на права за втечняване на газ или варианти за закупуване. Като се имат предвид конкурентоспособността, геополитическите съображения и целите на ЕС в областта на климата, ЕС и/или държавите членки биха могли също така да съдействат на вносителите от Съюза да инвестират пряко в инфраструктура за износ, разположена в чужбина, като предоставят преференциални заеми на частни инвеститори.

Освен това по-добрата координация между държавите членки и по-гъвкавите графици на запълване, с подкрепата на Комисията, могат да спомогнат за намаляване на извънредни натоварвания на системата и за избягване на изкривявания на пазара, свързани със запълването на газохранилищата, като по този начин се подпомага запълването при по-добри условия за закупуване и сигурност на доставките.

⁶⁹ Включително параметрите, уреждащи прилагането на т.нар. освобождаване за допълнителна дейност, правилата относно механизмите за прекъсване на веригата и ограниченията на позициите, изискванията, приложими за местата на търговия и участниците на пазара, както и някои аспекти на функционирането на спот пазарите (например прилагането на изисквания, подобни на тези от финансовия правилник за енергийните спот борси).

⁷⁰ [Despite short-term pain, the EU's liberalised gas markets have brought long-term financial gains \(Въпреки краткосрочните проблеми либерализираните пазари на газ в ЕС донесоха дългосрочни финансови ползи\)](#); МАЕ, 2021 г.

⁷¹ [European natural gas markets: taking stock and looking forward \(Европейски пазари на природен газ: равностметка и перспективи\)](#); Chyong, март 2019 г.

Какво	Използване на покупателната способност на ЕС, за да се постигнат по-добри условия при вноса на природен газ
Как	Комисията: <ul style="list-style-type: none"> - незабавно ще се ангажира с надеждни доставчици на ВПГ, за да се установи допълнителен конкурентен от гледна точка на разходите внос от съществуващи и бъдещи проекти за износ на ВПГ; - ще предложи, наред с другото, обединяване на търсенето за дружествата от ЕС, сключващи договори за ишлема в заводите за ВПГ в световен мащаб, и опционни договори за доставка на ВПГ с надеждни производители на ВПГ; - ще проучи варианти, които излизат извън обединяването на търсенето, и ще разгледа други подходи (например японския модел).
Кога	първо тримесечие — четвърто тримесечие на 2025 г.
Въздействие	По-добрите възможности за купувачите от ЕС да си осигурят количества ВПГ по дългосрочни договори могат да гарантират защита от нестабилност на цените и да осигурят достъп до по-ниски цени, като доближат цените на ЕС до цените на световния пазар. Защитата на купувачите от ЕС срещу нестабилността на цените на изкопаемите горива би могла да доведе до значително краткосрочно намаляване на цените на дребно .

Действие 4: Енергийна ефективност — постигане на икономии на енергия

Енергийната ефективност е ключов фактор за финансово достъпна енергия в промишлеността и домакинствата, както и за конкурентоспособността на промишлеността. Тя ограничава въздействието на високите и нестабилни цени на енергията върху сметките на потребителите. Промислеността на ЕС е намалила потреблението си на енергия с приблизително 20 % от 2000 г. насам, като същевременно е увеличила промишленото производство. За да се отговори на предизвикателствата, пред които е изправен ЕС, трябва да се използват решения за енергийна ефективност. Насърчаването на единен пазар за услуги за енергийна ефективност ще помогне на европейците да се възползват от услуги, които могат да им помогнат да намалят сметките си за енергия на най-добрата цена, по-специално от тези, които са с високи първоначални разходи.⁷² Един подобрен пазар за доставчици на енергийна ефективност може да помогне на повече дружества да получат съвети относно ефективни решения, например за повторно използване на технологичната им топлина.

Какво	Пазар на енергийна ефективност с европейско измерение
Как	Чрез Европейската коалиция за финансиране на енергийната ефективност Комисията ще подобри достъпа до капитал и ще предостави финансови стимули в подкрепа на участниците на пазара, които предоставят на предприятията решения за енергийна ефективност. Комисията ще проучи възможността за по-нататъшно подпомагане на програмата на групата на ЕИБ за енергийна ефективност в МСП , която има за цел да повиши конкурентоспособността на европейските МСП, да

⁷² Финансирането от ЕС за мерки за енергийна ефективност в областта на жилищното настаняване, предприятията и публичната инфраструктура чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и политиката на сближаване (разпределените средства по настоящата МФР) възлиза на 4,9 милиарда евро за интелигентни енергийни системи, 8,9 милиарда евро за енергия от възобновяеми източници и 21,8 милиарда евро за енергия.

	насърчи приемането на енергийноефективни решения и решения за енергия от възобновяеми източници и да изгради устойчивост спрямо изменението на климата. Комисията, в сътрудничество с групата на ЕИБ, ще проучи възможността за създаване на гаранционна схема на ЕС с цел удвояване на услугите за енергийна ефективност. През 2026 г. се предвижда пилотен проект , евентуално част от операцията за смесено финансиране по InvestEU с LIFE SET за техническа помощ. Това ще изисква допълнителни ресурси по InvestEU, които да бъдат получени чрез оптимизиране на използването на гаранцията на ЕС, която понастоящем е на разположение в различни мандати на ЕС, включително мандати от предходния програмен период.
Кога	Първи план за гаранционна схема през четвъртото тримесечие на 2025 г. Начало на партньорството през третото тримесечие на 2025 г. Оценка на общоевропейски пазар за схема за сертифициране на икономите на енергия до четвъртото тримесечие на 2025 г.
Въздействие	Увеличаване на предлагането на решения за финансиране на продукти за енергийна ефективност. Това ще стане чрез услугите на дружествата за предоставяне на енергийни услуги (ДПЕУ) ⁷³ с цел удвояване на пазара на ДПЕУ до 4—6 милиарда евро годишно , което евентуално ще позволи на потребителите да реализират икономии от порядъка на 25 — 30 % за саниране на сгради и до 70 — 80 % ⁷⁴ за намаляване на сметките за електроенергия за обществено осветление.

Второ, **енергийноефективните продукти незабавно намаляват сметките за енергия**. Въпреки това многобройните несъответстващи на изискванията продукти, внасяни от трети държави, вредят на конкурентоспособността на доставчиците от ЕС и намаляват ползите за гражданите и предприятията.

Какво	Предоставяне на потребителите на достъп до по-ефективни уреди и продукти с по-дълъг експлоатационен срок
Как	Държавите членки, националните органи за надзор на пазара и митническите органи следва да засилят националния надзор на пазара и правоприлагането , включително за митниците и електронните пазари. В съответствие със Съобщението относно електронната търговия ЕС подкрепя техните действия и по-нататъшната ангажираност с електронните пазари. Комисията ще актуализира правилата на ЕС за енергийно етикетироване и екопроектиране , като споделя най-добри практики, подобрява информационнотехнологичните инструменти ⁷⁵ и улеснява спазването на изискванията от страна на операторите чрез по-ясна информация и насоки. Държавите членки следва да обмислят използването на стимули за потребителите да заменят старите си домакински уреди с енергийноефективни алтернативи.
Кога	Незабавно
Въздействие	Според оценките правилата на единния пазар на ЕС за енергийноефективни уреди и продукти са довели до икономии от около 120 милиарда евро от сметките за електроенергия през 2023 г. , които се очаква да нараснат до

⁷³ Дружество за предоставяне на енергийни услуги (ДПЕУ) е организация, която предлага предоставяне на енергийни услуги, включително изпълнение на проекти за енергийна ефективност или проекти за енергия от възобновяеми източници, често въз основа на принципа „до ключ“.

⁷⁴ [Договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат в ЕС — 2020—2021 г.](#); JRC, 2021 г.

⁷⁵ <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>; <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/market-surveillance>

около **162 милиарда евро през 2030 г.** ⁷⁶ Въпреки това приблизително 10 % (т.е. над **10 милиард евро**) все още се губят всяка година поради продажбата на продукти, които не отговарят на изискванията. ⁷⁷

Стълб II: Доизграждане на енергийния съюз

Въпреки успеха ни в изграждането на взаимосвързан енергиен пазар, изграждането на един истински енергиен съюз все още не е приключило. Тъй като ЕС е изправен пред нарастващи разходи за енергия, които представляват тежест за домакинствата и възпрепятстват конкурентоспособността на промишлеността, което оказва въздействие особено върху енергоемките сектори, необходимостта от трансформиращ подход е очевидна. Ето защо трябва да продължим да работим върху по-дългосрочни структурни мерки, които ще допринесат за по-чиста и по-евтина енергия, от която се нуждаем, и които ще ни доведат до създаването на истински енергиен съюз, включително увеличаване на инвестициите в научни изследвания и иновации за решения за чиста енергия. ЕС трябва да постигне напредък към електрификация и напълно интегриран единен енергиен пазар, постигане на целите за взаимосвързаност и използване на взаимното допълване между държавите членки, за да се създаде истински енергиен съюз, който да е от полза за всички.

Настоящият план за действие е първата стъпка към повече взаимосвързаност и по-голяма интеграция. Ето защо през следващите месеци Комисията ще даде ход на поредица от инициативи, насочени към укрепване на управлението на енергийния съюз, внедряване на чиста енергия, подобряване на сигурността на доставките и намаляване на сметките на гражданите и предприятията.

Действие 5: Доизграждане на енергийния съюз

Въз основа на успеха на плана REPowerEU, който стимулира генерирането на чиста електроенергия и диверсифицираните енергийни доставки, нов **план за действие за електрификация** (първо тримесечие на 2026 г.) и **стратегия за отоплението и охлаждането** (първо тримесечие на 2026 г.) допълнително ще подкрепят тези цели. Амбициозната **електрификация** на енергийната система и разширяването на чистите енергоизточници за електропроизводство **ще повишат енергийната ефективност на енергийния сектор** като цяло, **ще спомогнат за декарбонизацията на секторите на промишлеността, мобилността и отоплението и охлаждането и ще подпомогнат навлизането на чисто и местно производство на енергия**. До 2030 г. тези инициативи ще намалят зависимостта ни от изкопаеми горива, което потенциално ще спести милиарди годишно. Данъчните кредити за промишлена електрификация могат да насърчат електрификацията и да помогнат на промишлеността на ЕС да стане по-конкурентоспособна чрез подпомагане на финансовата достъпност на такова оборудване, увеличаване на продажбите и насърчаване на възприемането от страна на потребителите.

⁷⁶ Доклад за състоянието на отчитането на въздействието на екопроектирането за 2024 г. <https://circabc.europa.eu/ui/group/418195ae-4919-45fa-a959-3b695c9aab28/library/b29b3be3-8085-4e2f-8095-74ad98d9166c/details>, таблица 2 и фигура 2.

⁷⁷ [Съобщение на Комисията относно работния план за екопроектиране и енергийно етикетиране 2022—2024 година](#). (2022/C 182/01)

Цифровизацията е друг източник на икономии за потребителите, но и създава потенциална уязвимост. През 2026 г. Комисията ще приеме **стратегическа пътна карта за цифровизация и изкуствен интелект (ИИ) за енергийния сектор**, за да ускори внедряването на европейски решения в областта на ИИ в области като оптимизирането на електроенергийната мрежа, енергийната ефективност в сградите и промишлеността и гъвкавостта от страната на потреблението. Освен това тя ще насърчава научните изследвания и иновациите, основани на ИИ, като свързва стартиращите предприятия с енергийните дружества, давайки същевременно стабилни гаранции за киберсигурността, неприкосновеността на личния живот и безопасността на данните. Комисията също така ще **разгледа нарастващото потребление на енергия от центровете за данни**^{78 79} и ще насърчи тяхното устойчиво интегриране в енергийната система. Центровете за данни биха могли да увеличат натиска върху енергийната система и да доведат до повишаване на цените на енергията, особено като се има предвид възможността им да се конкурират с други потребители на енергия за достъп до енергия.

Същевременно **Стратегическият план на ЕС за енергийните технологии** (план SET) спомага за преодоляване на настоящата разпокъсаност в портфейлите на ЕС за научни изследвания и иновации в областта на чистата енергия и електрификацията. Все още е необходимо да се увеличат усилията за постигане на целта на ЕС за публични и частни разходи от 3 % от БВП.^{80 81} Комисията ще насърчава иновациите, по-специално чрез координация с държавите членки чрез ръководната група на плана SET, създадена със Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии.⁸² Освен това, за да се подкрепи термоядреният синтез като иновативен, декарбонизиран енергиен източник в бъдеще, ще бъде предложена **стратегия за термоядрен синтез**, включително създаването на публично-частно партньорство (ПЧП) за ускоряване на търговската реализация.

За да постигне своите цели в областта на енергетиката и климата, ЕС се нуждае от над 570 милиарда евро годишно между 2021 г. и 2030 г. и 690 милиарда евро годишно от 2031 г. до 2040 г. за инвестиции в енергия от възобновяеми източници, включително слънчева енергия, вятърна енергия и биомаса, енергийна ефективност и преносна способност на мрежата. Комисията също така ще оцени нуждите от инвестиции в ядрена енергия⁸³ и ще насърчи инвестициите в технологии за чиста енергия от следващо поколение, като термоядрен синтез, усъвършенствани геотермални системи и акумулаторни батерии с твърд електролит, както и в съществуващи мощности, например за обновяване. Въпреки че по-голямата част от инвестициите трябва да дойдат от частен капитал, публичното финансиране трябва да бъде по-добре насочено, за да се привлекат частни инвестиции чрез намаляване на риска за стратегически проекти, по-специално чрез гаранционни и капиталови инструменти. Комисията ще се справи с недостига на инвестиции и ще привлече частен капитал за енергийния преход със **стратегия за**

---

⁷⁸ На цифровата инфраструктура се падат около 3,5 % от потреблението на електроенергия в ЕС, а на центровете за данни — около 70 %. [Потребление на енергия в центровете за данни и високоскоростните съобщителни мрежи в ЕС](#); JRC, 2024 г.

⁷⁹ [Why European data centres are set for major growth \(Защо европейските центрове за данни се стремят към значителен растеж\)](#); Morgan Stanley & Co., юли 2024 г.

⁸⁰ [Заклучения на Европейския съвет от 23 март 2023 г. \(EUCO 4/23\)](#)

⁸¹ Съобщение на Комисията относно [преразглеждането на плана SET \(COM \(2023\) 634 final\)](#)

⁸² [Регламент за промишленост с нулеви нетни емисии \(ЕС\) 2024/1735](#)

⁸³ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html

инвестиции в чиста енергия и ще представи **актуализирана Примерна ядрена програма (PINС)**.

Преди всичко доизграждането на истински енергиен съюз изисква **напълно интегриран енергиен пазар със съгласувана рамка за управление**, която съгласува националните цели и целите на равнището на ЕС и гарантира, че решенията от трансгранично значение и от значение за ЕС се вземат на правилното равнище. За тази цел до началото на 2026 г. Комисията ще публикува **Бяла книга за по-задълбочена интеграция на пазара на електроенергия**.

Освен това **националните планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК)** трябва да се превърнат в стратегически инвестиционни планове, които насърчават предвидимостта на инвестициите, доверието на потребителите, иновациите и растежа на пазара за чисти технологии. Комисията ще предложи преразглеждане на Регламента относно управлението с цел опростяване, укрепване и модернизиране на **управлението на Енергийния съюз и действията в областта на климата**⁸⁴, за да подготви Европа за рамката на политиката в областта на енергетиката и климата за периода след 2030 г. Освен това регионални инициативи като Транссредиземноморската инициатива за сътрудничество в областта на енергетиката и чистите технологии биха могли да играят роля в подкрепа на производството на чисти технологии.

Цените на енергията могат да се различават значително в отделните държави членки. За да се подобри координацията в рамките на енергийния съюз и да се укрепят управлението на електроенергийната система, Комисията ще създаде **Работна група за енергийния съюз**. Работната група, която при необходимост ще се състои от представители на високо равнище от Комисията, съответните органи на ЕС, държавите членки и заинтересованите страни, ще разглежда и определя технически или регулаторни корекции и редовно ще докладва на председателя на Комисията, на Европейския съвет, на Съвета по енергетика и на Европейския парламент.

В подкрепа на тази работа Комисията ще постави по-силно **ударение върху оценката на въздействието на съответните инициативи върху финансовата достъпност на енергията за домакинствата и предприятията**. Резултатите от съответните анализи, включващи, когато е възможно, външни експерти, ще бъдат отразени по подходящ начин в оценките на въздействието на нови законодателни инициативи и в прегледите на съществуващото законодателство. Те ще допълват редовно публикуваната от Комисията информация относно въздействието на нейните инициативи чрез различни доклади като доклада за състоянието на енергийния съюз⁸⁵ и докладите за цените и разходите за енергия.⁸⁶

Какво	Завършен енергиен съюз
Как	Комисията: <ul style="list-style-type: none"> - ще създаде Работна група за енергийния съюз; - ще публикува Бяла книга за по-задълбочена интеграция на пазара на електроенергия;

⁸⁴ [Регламент относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата](#) (ЕС) № 2018/1999

⁸⁵ Например [Докладът за състоянието на енергийния съюз за 2024 година](#) (COM (2024) 404 final).

⁸⁶ [Цени и разходи за енергия в Европа — Европейска комисия](#)

	<ul style="list-style-type: none"> - ще преразгледа Регламента относно управлението на Енергийния съюз; - ще представи стратегия за инвестиции в чиста енергия, актуализирана Примерна ядрена програма (PINC) и стратегия за термоядрен синтез; - ще представи план за действие за електрификация, стратегическа пътна карта за цифровизация и изкуствен интелект за енергийния сектор и стратегия за отопление и охлаждане.
Кога	<p>2025 г.: Работна група за енергийния съюз, Стратегия за инвестиции в чиста енергия и Примерна ядрена програма (PINC).</p> <p>До средата на 2027 г. за другите инициативи.</p>
Въздействие	<p>По-задълбочена интеграция на пазара на електроенергия чрез започване на диалог относно бъдещото развитие на пазара и създаване на Работна група за енергийния съюз.</p> <p>Предотвратяване на рязко увеличение на разходите за системата до 103 милиарда евро до 2040 г., ако не бъдат предприети действия.⁸⁷</p> <p>Стимулиране на инвестициите и намаляване на разходите чрез смекчаване на риска за капитала, т.е. намаляване на потенциалните рискове, свързани с инвестициите, облекчаване на административната тежест за планирането и докладването и подобряване на координацията между държавите членки при определянето на политиките, като се гарантира инвестиционна сигурност за 2040 г., което прави НПЕК истински инвестиционни планове.</p> <p>Ускоряването на електрификацията с 40 % през 2030 г.⁸⁸ чрез използване на гъвкавост от електрификацията на секторите на отоплението, транспорта и водорода може да доведе до годишни икономии на разходи за енергийната система в размер на 32 милиарда евро през 2030 г.⁸⁹ Само двупосочното зареждане на ЕПС би могло да спести 9,7 милиарда евро.⁹⁰</p> <p>Повишаване на ефективността на отоплението и охлаждането чрез увеличаване на оползотворяването на топлинна енергия, повторното използване и внедряването на термпомпи. Разширяването на оползотворяването на отпадна топлина в промишлените процеси и енергийните услуги може да подобри ефективността на системата и да намали разходите. По-разширеното внедряване на термпомпи и по-добрата енергийна ефективност на жилищата биха могли да намалят разходите за внос на изкопаеми горива с 60 милиарда евро до 2030 г., като същевременно намалят търсенето на други енергоносители и стабилизират цените.</p>

⁸⁷[Управление на повторното диспечирание и претоварването](#); Съвместен изследователски център, май 2024 г.

⁸⁸Към 2024 г. електроенергията представлява около 23 % от крайното потребление на енергия в Европейския съюз. 32 — 33 % до 2030 г. се основава на моделиране на енергийната система с помощта на PRIMES и POTEEnCIA. Крайното потребление на енергия, използвано за определяне на диапазона, съответства на определенията на Евростат (*nrg_ind_fecf*), т.е. включително промишленост, транспорт, домакинства, услуги, селско стопанство и топлина от околната среда чрез термпомпи, като се изключват международните въздухоплаване и морско бункероване.

⁸⁹[Mission Solar 2040: Europe's Flexibility Revolution](#) (Мисия „Solar 2040“: Революцията на гъвкавостта в Европа); SolarPower Europe, юни 2024 г.

⁹⁰[Потенциал за пълна интеграция на електроенергийната система в Европа](#); Транспорт и околна среда, проведено от Института за слънчеви енергийни системи (ISE) и Института за изследване на системите и иновациите (ISI) към института „Фраунхофер“, октомври 2024 г.

Стимулиране на цифровизацията за намаляване на разходите в електроенергетиката,⁹¹ повишаване на ефективността с очаквани икономии в размер на 5 % от експлоатацията и поддръжката, 5 % от производството на електроенергия и 5 % от загубите в мрежата.⁹²

Стълб III: Привличане на инвестиции и гарантиране на доставката

Един истински енергиен съюз, основан на собствена чиста и финансово достъпна енергия за всички европейски потребители, изисква значителни инвестиции през следващото десетилетие и стабилно управление. За бързото съвместно изпълнение на настоящия план за действие са необходими силно политическо ръководене и ангажираност и приобщаващ ангажимент на всички участници във веригата за създаване на стойност в областта на енергетиката.

Действие 6: Създаване на тристранен договор за енергия на достъпни цени за европейската промишленост

Нарастващата несигурност на пазара може да създаде значителни предизвикателства за разработчиците на проекти и да забави или възпре инвестициите. За да противодействат на това, правителствата, производителите на енергия и енергоемките отрасли могат заедно да създадат благоприятен инвестиционен климат за финансово достъпна и устойчива енергийна система и конкурентоспособен промишлен сектор, като същевременно се гарантира запазването и създаването на качествени работни места, както се подчертава в Декларацията от Антверпен.

- ❖ **Производителите на чиста енергия се нуждаят от мащаб и сигурност на търсенето**, за да се гарантира дългосрочно планиране, което спомага за намаляване на рисковете за инвеститорите и на разходите по проектите. Тази сигурност би била от полза и за **производителите във веригата на доставки**, например производителите на подстанции или кабели за проекти за електроенергийни мрежи, което ще им позволи да инвестират в нови производствени мощности в Европа и да предлагат по-ниски цени. Това би позволило например на големите разработчици на проекти за слънчева енергия или за разположени в морето инсталации за вятърна енергия да подсилят веригите на доставки и да купуват при по-ниски разходи.
- ❖ **Промишлените отрасли с голямо потребление на енергия**, и по-специално енергоемките отрасли, се нуждаят от **сигурност по отношение на енергоснабдяването и цените**, за да планират своето производство и да вземат инвестиционни решения, които ще определят тяхната трансформация. Например стоманодобивната промишленост се нуждае от дългосрочна сигурност по отношение на електроснабдяването и цените на електроенергията, за да инвестира в електрификацията на производствените процеси. В замяна на това енергоемките отрасли могат да гарантират сигурност за изкупуването от производителите на енергия чрез сключване на дългосрочни договори.

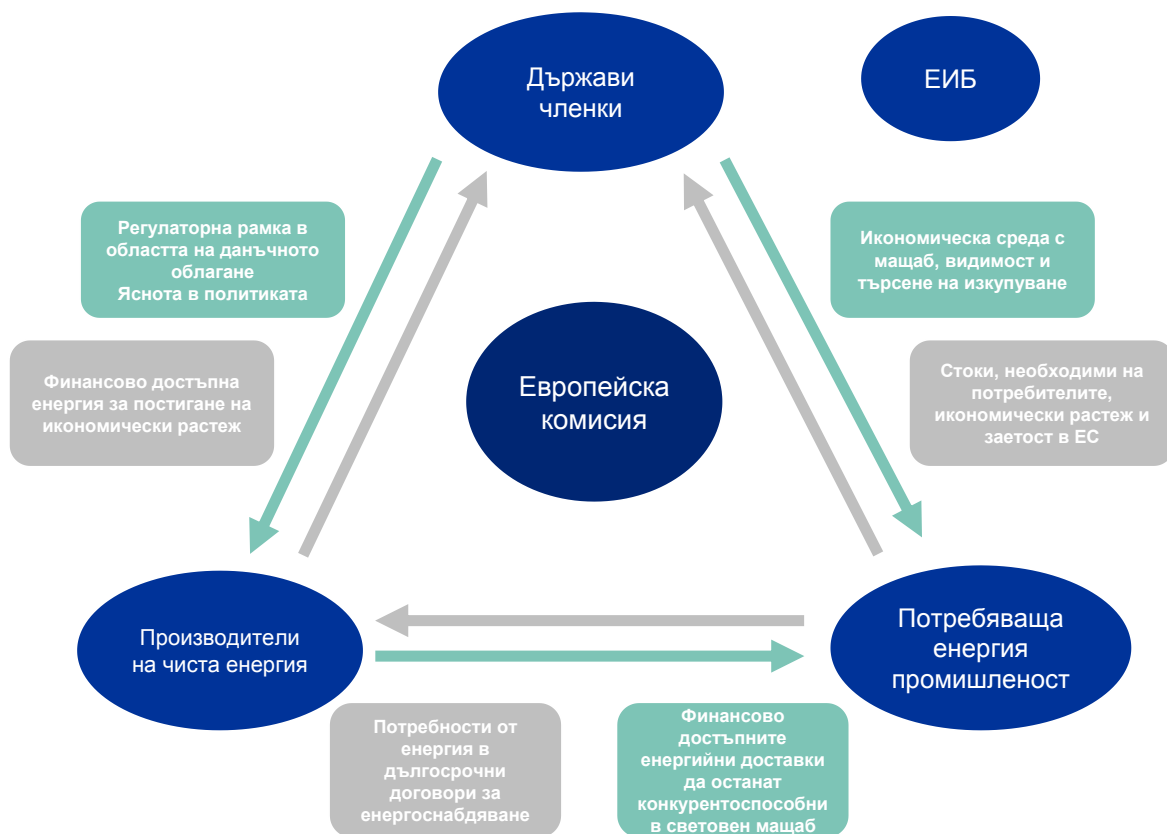
⁹¹ [Implications of digitalisation on future electricity market design \(Последици от цифровизацията за бъдещата структура на пазара на електроенергия\)](#); Oxford Institute for Energy Studies (Институт за енергийни изследвания на Оксфорд), април 2023 г.

⁹² [Strategic analysis and development plan design on digital transformation in the energy industry \(Разработване на стратегически анализ и план за развитие на цифровата трансформация в енергетиката\)](#); Liu & Lu, 2021 г.

- ❖ ЕС и правителствата на държавите членки могат да намалят рисковете чрез стабилни регулаторни рамки и мерки за улесняване на инвестициите. Осигуряването на тази предвидимост за разработчиците на проекти и веригите на доставки допринася за смекчаване на рисковете за инвестициите и намаляване на разходите за предприятията и домакинствата. Това би могло да се направи например, като се поеме ангажимент за по-дългосрочен, надежден и подробен график на търговете за проекти за чиста енергия и се разчита на благоприятстващи тръжни процедури,, които отразяват принципите на Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии за издръжливост, сигурност и устойчивост.

В това отношение опитът с Хартата за вятърната енергия⁹³ и с Хартата за слънчевата енергия⁹⁴ показва добавената стойност на обединяването на институционалните и икономическите участници, за да се предприемат решителни стъпки в изграждането на конкурентоспособна верига за създаване на стойност в ключови сектори на прехода към чиста енергия.

Въз основа на този опит един по-широк тристранен договор за енергия на достъпни цени може да обедини тези ангажименти и да създаде инвестиционен климат, който подкрепя икономически ефективното производство на енергия, надеждното енергоснабдяване и дългосрочния икономически растеж за всички заинтересовани страни.

Фигура 4. Тристранен договор за енергия на достъпни цени за европейската промишленост

⁹³ [Европейска харта за вятърната енергия](#)

⁹⁴ [Европейска харта за слънчевата енергия](#)

Какво	Тристранен договор за енергия на достъпни цени между публичния сектор, включително финансовите институции, разработчиците на проекти за чиста енергия и енергоемките отрасли.
Как	Един широк тристранен договор: <ul style="list-style-type: none"> - ще осигури предвидимост и увеличаване на мащаба за производителите на енергия, които ще имат сигурен изкупвач за своето производство, и за купувачите на енергия, които могат да се възползват от финансово достъпни и стабилни енергийни доставки; - ще подкрепи стопанските модели на сектора благодарение на подкрепата, предоставена от Комисията, ЕИБ и държавите членки, която ще им даде възможност да намалят инвестициите и да се разрастват. <p>Това ще включва секторни договори за определени сектори (например водород, синтетични горива, акумулаторни батерии, вятърна енергия от разположени в морето инсталации, слънчева енергия, електроенергийни мрежи).</p>
Кога	2025 г.
Въздействие	Повишаване на прозрачността, видимостта и сигурността за производителите и енергоемките отрасли, подкрепа за инвестиционните решения и намаляване на разходите и цените на енергията

Стълб IV: Готовност за потенциални енергийни кризи

Неотдавнашната енергийна криза, която до момента беше най-тежката в Европа, подчерта значението на координацията на равнището на ЕС при управлението на скоковете на цените на вътрешния пазар. За да се повиши устойчивостта в условията на евентуална бъдеща енергийна криза, държавите членки се нуждаят от инструменти за ефективни действия, а рамката за сигурност на доставките трябва да бъде укрепена, като се включат поуките от последните събития.

Действие 7: Гарантиране на сигурността на доставките за ценова стабилност

Стабилните енергийни доставки са от решаващо значение за икономическата устойчивост, непрекъснатия достъп до енергия на достъпни цени и избягването на изключителна нестабилност на цените. Смущенията в енергийните доставки, причинени от геополитическо напрежение, кибератаки, умишлени атаки или екстремни метеорологични явления, застрашават финансовата достъпност. Необходима е нова регулаторна рамка, за да се повиши устойчивостта на енергийната система на ЕС и да се ограничи нестабилността на цените на енергията.

Какво	Допринасяне за ценовата стабилност чрез рамка за енергийна сигурност, която отчита опита, придобит по време на енергийната криза
Как	Комисията ще представи законодателно предложение за преразглеждане на настоящата регулаторна рамка на ЕС за енергийна сигурност.
Кога	Началото на 2026 г.
Въздействие	Подобрената наличност на енергийни доставки по всяко време и по-добрата подготвеност за кризисни периоди по отношение на доставките могат да спомогнат за намаляване на нестабилността на цените и по-ниски цени

Действие 8: Готовност за ценови кризи

Директивата за електроенергията и Директивата за природния газ съдържат разпоредби, които позволяват на Съвета да обяви ценова криза след предложение на Комисията, когато са изпълнени определени условия на изключителна криза. В тези ситуации намаляването на потреблението през определени часове играе централна роля за смекчаване на последиците от енергийните кризи. Също и извън кризисните периоди вече могат да бъдат разработени и задействани **схеми за намаляване на върховия товар, при които на потребителите се заплаща от техния доставчик за намаляване на потреблението в определени часове**. Опитът в няколко държави членки показва, че по време на изключителни периоди на повишено натоварване на системата и високи цени потребителите са готови доброволно да намалят потреблението.

Какво	Избягване на максимуми в цените по време на енергийни кризи
Как	Насоки на Комисията за държавите членки относно разработването и прилагането на схеми за намаляване на върховия товар чрез въвеждане на стимули за заплащане на потребителите. Операторите на преносни системи (ОПС) да въведат и задействат мерки за намаляване на потреблението на енергия в часовете на върховия товар и да пренасочат потреблението към по-късен момент.
Кога	Продължава и ще се използва по време на скокове на цените/периоди на повишено натоварване на системата
Въздействие	По-ниски цени в периоди на върхово потребление на енергия, намаляване на нестабилността на цените и контролиране на крайните сметки за енергия

Второ, в случаите, когато **участъци с недостатъчна пропускателна способност на мрежата** или претоварването сериозно възпрепятстват енергийните потоци, е необходимо тясно сътрудничество с ОПС и националните регулаторни органи за **временно увеличаване на разполагаемата трансгранична междусистемна пропускателна способност в определени ситуации** (напр. регионална ценова криза, като наблюдаваната през 2024 г. в Югоизточна Европа), като се гарантира, че енергията достига до най-засегнатите райони. **Спиранията за ремонт трябва да бъдат правилно координирани** в рамките на вътрешния енергиен пазар, така че да се избегне ненужното въздействие на такива спирания върху съседните държави членки.

Какво	Увеличен трансграничен достъп до евтина електроенергия
Как	Работа с ОПС и националните регулаторни органи, за да се гарантира временно увеличаване на разполагаемата трансгранична преносна способност в определени ситуации и подходящи трансгранични координация и планиране на спиранията за ремонт, за да се избегнат ограничения в потока на електроенергия
Кога	Когато е необходимо, например при някои регионални ценови кризи
Въздействие	Гарантиране, че трансграничната търговия с електроенергия се увеличава максимално в кризисни ситуации с цел смекчаване на покачването на цените на местно равнище на определени пазари

И накрая, понеже като цяло се очаква природният газ да остане основният фактор за определяне на цените на електроенергията през следващите години в ЕС, Комисията е готова да подкрепи държавите членки при разработването на мерки за държавна помощ, да им даде възможност да се справят с извънредни скокове на цените и с особената

ценова среда, за да се отдели пренасянето на високите цени на газа върху цените на електроенергията въз основа на доказани модели в извънредни ситуации.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

В плана за действие за енергия на достъпни цени се определят осем конкретни краткосрочни мерки за **постигане на истински енергиен съюз за конкурентоспособност, достъпни цени, сигурност и устойчивост**. Изпълнението на настоящия план за действие с цел преобразувания ще изисква участието на всички участници: i) координацията на ЕС с подкрепящите инструменти на Европейския парламент и Съвета, за да се гарантира ефективна и прагматична нормативна уредба; ii) твърдото сътрудничество на държавите членки за изпълнение на действията на място и за гарантиране на реализирането на пълния потенциал на плана за гражданите; iii) активното включване на заинтересованите страни: нашата промишленост и предприятия, нашите работници, нашите новатори и нашите граждани; и iv) участието на най-високо политическо равнище чрез Работната група за енергийния съюз.

Комисията ще прилага, наблюдава и докладва за напредъка по изпълнението на плана за действие в бъдещите доклади **за състоянието на енергийния съюз**. Комисията редовно ще информира Европейския парламент и Съвета на министрите по енергетика за напредъка и ще обсъжда въздействието.

Предизвикателствата, пред които сме изправени, са значителни. Но такива са и нашите силни страни. Заедно изградихме устойчиви мрежи и най-интегрираната енергийна мрежа в света. Създадохме силна производствена база, висококвалифицирана работна сила, авангардни технологии и силна регулаторна рамка. Ние сме категорични и напреднахме по пътя си към декарбонизация, като отделихме икономическия си растеж от нашите емисии на CO₂ и постигаме водеща роля в глобалния енергиен преход. **Тези силни страни дават възможност за справяне с предизвикателствата, пред които е изправена Европа в момента.**

Причините, поради които поемаме тези предизвикателства, са ясни. Енергетиката е в основата на нашата икономика и на нашето общество. Тя представлява малка част от разходите ни в БВП^{95,96}, но е движеща сила за цялата икономика. Тя движи влаковете, с които пътуваме, затопля къщите, в които живеем, и с нея работят машините, които произвеждат стоките, които използваме всеки ден. Тя е и една от основите на нашия ЕС — от момент, когато въглищата и стоманата бяха стълбовете на възстановяването на Европа — тя подкрепя растежа на нашата икономика и подобрява ежедневието на европейците.

Производството на енергия и интеграцията на нашите енергийни пазари винаги са били от основно значение за **европейското единство**. От Европейската общност за въглища и стомана до развитието на енергийния съюз енергетиката е **ключов фактор за**

---

⁹⁵ Разходите на правителствата на ЕС за енергия представляват едва 1,1 % от разходите ни от БВП (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_economic_affairs)

⁹⁶ Средно за периода 2000—2021 г. брутният внос на изкопаеми горива представлява около 20 % от общия внос на стоки, което се равнява на 2,8 % от БВП на ЕС (въз основа на търговските данни на Евростат за код по КН 27). [Доклад за оценка на въздействието, придружаващ Съобщението на Комисията относно целта на Европа в областта на климата за 2040 г. \(SWD \(2024\) 63 final, част 3/5\)](#)

нашата икономическа стабилност и двигател на интеграцията в ЕС. Ръководен от Компаса за конкурентоспособността и подкрепящ Пакта за чиста промишленост, настоящият план за действие за енергия на достъпни цени ще ни даде възможност да надграждаме върху силните си страни, което ще ни позволи да отключим истинската стойност на нашия енергиен съюз и да потвърдим отново ангажимента на ЕС за приобщаващ енергиен преход, при който нито един човек или общност не е изоставен.

ПРИЛОЖЕНИЕ I: ОБОБЩЕНИЕ НА ДЕЙСТВИЯТА И ГРАФИК

Какво	Кога	От кого
Сълб I: Намаляване на разходите за енергия		
Действие 1: Постигане на по-ниски сметки за електроенергия		
По-ефективни такси за мрежата с цел намаляване на разходите за енергийната система По-ефективни такси за мрежата с цел намаляване на разходите за енергийната система	Второ тримесечие на 2025 г.	ЕК, ДЧ, НРО
По-ниско данъчно облагане на електроенергията и отстраняване на неенергийните компоненти на разходите от сметките	От приемането Четвърто тримесечие на 2025 г. (препоръчително)	ДЧ, с подкрепата на ЕК
Осигуряване на възможности за потребителите да се насочват към по-евтини доставчици на енергия в справянето с енергийната бедност	Трето тримесечие на 2025 г.	ЕК, ДЧ, НРО
Действие 2: Намаляване на разходите за электроснабдяване		
Отделяне на сметките за електроенергия на дребно от високите и нестабилни цени на газа	Второ тримесечие на 2025 г. (ЕИБ) и четвърто тримесечие на 2025 г. (насоки за ДЗР)	ЕК, ЕИБ, ДЧ
Намаляване на сроковете за издаване на разрешения за ускорен енергиен преход	От приемането и през 2025—2026 г.	ЕК, ДЧ, националните компетентни органи
Ускоряване на разширяването, модернизацията и цифровизацията на мрежите	Първо тримесечие на 2026 г.	ЕК, ДЧ, ОПС

Повишаване на гъвкавостта на системата чрез внедряване на съоръжения за акумулиране и реакция от страната на потреблението	От приемането Второ тримесечие на 2025 г. (Рамка за държавна помощ) Първо тримесечие на 2026 г. (нови разпоредби за реакцията на потреблението)	ЕК, ДЧ
Насоки за насърчаване на възнаграждаването за гъвкавост при договорите на дребно	четвърто тримесечие на 2025 г.	ЕК, ДЧ
Действие 3: Подобряване на пазарите на газ за справедливи цени на енергията		
Гарантиране на лоялна конкуренция на пазарите на газ	четвърто тримесечие на 2025 г.	ЕК, ДЧ, ACER, ESMA, НРО
Използване на покупателната способност на ЕС за постигане на по-добри резултати от вноса на природен газ	първо тримесечие — четвърто тримесечие на 2025 г.	ЕК, заедно с международни партньори
Действие 4: Енергийна ефективност: постигане на икономии на енергия		
Ефективен пазар с европейско измерение	Трето — четвърто тримесечие на 2025 г.	ЕК, ЕИБ, финансови институции, промишлеността в областта на енергийната ефективност
Предоставяне на потребителите на достъп до по-ефективни уреди и продукти с по-дълъг експлоатационен срок	От приемането	ЕК, ДЧ, националните органи за пазарен надзор и митническите органи
Съдеб II: Изграждане на истински енергиен съюз		
Действие 5: Доизграждане на енергийния съюз		
Създаване на Работна група за енергийния съюз	2025 г.	ЕК, ДЧ, съответните органи на ЕС, експерти
Преодоляване на недостига на инвестиции и привличане на частен капитал	второ тримесечие на 2025 г.	ЕК, ЕИБ, InvestEU
Изграждане на по-интегриран енергиен пазар		ЕК, ДЧ, ЕП и заинтересованите страни

Гарантиране на инвестиционна сигурност и опростен режим на управление за стабилен енергиен съюз	От 2026 г. до средата на 2027 г.	ЕК
Увеличаване на електрификацията		ЕК, ДЧ
Увеличаване на цифровизацията и използването на ИИ в енергетиката		ЕК
Декарбонизация и интегриране на сектора на отоплението и охлаждането, което дава възможност за замяна на газа		ЕК, ДЧ
Сълб III: Привличане на инвестиции и гарантиране на доставката		
Действие 6: Тристранен договор за енергия на достъпни цени за европейската промишленост		
Тристранен договор за енергия на достъпни цени	2025 г.	ЕК, ДЧ, ЕИБ, производителите на енергия и промишлеността
Сълб IV: Готовност за потенциални енергийни кризи		
Действие 7: Сигурност на доставките за ценова стабилност		
Принос за ценовата стабилност чрез подходяща за целта рамка за енергийна сигурност	Началото на 2026 г.	ЕК
Действие 8: Готовност за ценови кризи		
Избягване на максимуми в цените по време на енергийни кризи	По време на енергийни кризи	ЕК, ДЧ, ОПС
Увеличен трансграничен достъп до електроенергия на достъпни цени	По време на енергийни кризи	ЕК, НРО, ОПС